

SITE VAN DE HIPPODROOM VAN UKKEL-BOSVOORDE

Ontwerp van gedeeltelijke wijzing van het
Gewestelijk Bestemmingsplan

PASSENDE BEOORDELING VAN DE EFFECTEN OP EEN NATURA
2000-GEBIED

STUDIE UITGEVOERD DOOR

ABV Development voor de Directie Territoriale Strategie, perspective.brussels

CONTACT

info@perspective.brussels

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Antoine DE BORMAN, Directeur-generaal van perspective.brussels - Naamsestraat 59 – 1000 BRUSSEL.

De hier voorgestelde informatie is enkel ter informatie. Ze hebben geen wettelijk bindende kracht.

Weergave toegestaan met vermelding van de bron.

© 2022 perspective.brussels

SITE VAN DE HIPPODROOM VAN UKKEL-BOSVOORDE

Ontwerp van gedeeltelijke wijziging van het
Gewestelijk Bestemmingsplan

PASSENDE BEOORDELING VAN DE EFFECTEN OP EEN NATURA
2000-GEBIED

DEVELOPMENT

Passende beoordeling van de effecten op een Natura 2000-gebied

Ontwerp van gedeeltelijke wijziging van het GBP ter hoogte van de voormalige hippodroom van Ukkel-Bosvoorde

Brussels Planningsbureau - Perspective Brussels

Juli 2021

Ref. ABV Environment: 3311

ABV ENVIRONMENT

environment@abv-development.com
[WWW.ABV-DEVELOPMENT.COM](http://www.abv-development.com)

Chemin du Stocquoy, 3
B-1300 Wavre
Tél. +32 (0)10 22 60 31
Fax. +32 (0)10 375 77 90

Chaussée d'Alseberg, 999/11
B-1180 Bruxelles
Tél. +32 (0)2 375 15 12
Fax. +32 (0)2 375 77 90

Rue des Archers, 4
B-7000 Mons
Tél. +32 (0)65 34 80 03
Fax. +32 (0)65 34 80 04

Quai Louva, 21
B-4102 Seraing
Tél. +32 (0)4 223 02 41
Fax. +32 (0)2 375 15 12

INHOUDSOPGAVE

1.	CONTEXT VAN HET PROJECT EN BESCHRIJVING VAN DE DOELSTELLINGEN VAN DE STUDIE	1
1.1.	Inleiding	1
1.2.	Voorstelling van de aanvrager	3
1.3.	Voorstelling van de auteur van de studie.....	3
1.4.	Definities.....	3
2.	BESCHRIJVING VAN HET ONTWERP VAN PLAN	4
2.1.	Ligging van de site	4
2.2.	Beschrijving van de site van de voormalige hippodroom van Ukkel-Bosvoorde	6
2.3.	Masterplan voor de herontwikkeling van de voormalige hippodroom	10
2.4.	Beschrijving van het ontwerp van plan	14
2.5.	Alternatieven	17
2.6.	Potentiële cumulatieve effecten	18
3.	BESCHRIJVING VAN HET NATURA 2000-GEBIED	19
3.1.	Gewestelijke context	19
3.2.	SBZ BE1000001	19
3.3.	Link tussen de SBZ en het ontwerp van plan.....	24
3.4.	Beschrijving van het station IA1 "Zoniënwoud"	25
3.5.	Habitats en soorten van communautair of gewestelijk belang die in en rond het project voorkomen	27
3.6.	Instandhoudingsdoelstellingen	29
3.7.	Huidige staat van de SBZ	43
4.	EFFECTENBEOORDELING VAN HET ONTWERP VAN PLAN.....	47
4.1.	Algemene kenmerken van de mogelijke interferenties van het ontwerp van plan met het Natura 2000-gebied.....	47
4.2.	Beoordeling van de geschiktheid van het ontwerp van plan	48
4.3.	Beoordeling van de gevolgen van het ontwerp van plan voor de fauna en flora van communautair belang	50
4.4.	Effect van het ontwerp van plan op de instandhoudingsdoelstellingen van de SBZ en zijn structurele en functionele relaties	54
4.5.	Beoordeling van de gevolgen van variant 1 op de fauna en flora van communautair belang ...	55
4.6.	Effect van variant 1 op de instandhoudingsdoelstellingen van de SBZ en zijn structurele en functionele relaties.....	55
4.7.	Beperkende maatregelen die in het kader van het ontwerp genomen moeten worden.....	55
4.8.	Beperkende maatregelen die in het kader van variant 1 genomen moeten worden.....	57
4.9.	Gevolgen na de implementatie van de beperkende maatregelen.....	58

4.10.	Alternatieve oplossingen	58
4.11.	Dwingende redenen van algemeen belang.....	58
4.12.	Compensatiemaatregelen	58
5.	BESLUIT.....	59

Lijst van de figuren

Figuur 1: Perimeter van de wijzigingen in de grafische voorschriften van het GBP: 1: Wijziging van de bestemming van het bosgebied van de parking - 2: Wijziging als planologische compensatie.....	1
Figuur 2: Ligging van de voormalige hippodroom van Ukkel-Bosvoorde.....	4
Figuur 3: Ligging van de site en het ontwerp in het GBP (Bron: Brugis).....	5
Figuur 4: Situering van de activiteiten die plaatsvinden op de voormalige hippodroom van Ukkel-Bosvoorde	6
Figuur 5: Orthofoto 2019 van de parking – organisatie van de parking	9
Figuur 6: Inrichtingsplan van de site.....	12
Figuur 7: Toegankelijkheidsplan voor de voormalige hippodroom van Ukkel-Bosvoorde	13
Figuur 8: Perimeter van de wijzigingen in de grafische voorschriften van het GBP: 1: Wijziging van de bestemming van het bosgebied van de parking - 2: Wijziging als planologische compensatie.....	16
Figuur 9: Perimeter bij benadering van variant 1 van alternatief 0.1 (rode lijn) ten opzichte van de perimeter van het ontwerp (zwarte stippellijn)	18
Figuur 10: Ligging van de 3 Speciale Beschermingszones (SBZ)	19
Figuur 11: SBZ BE1000001 en de verschillende delen ervan.....	20
Figuur 12: Perimeters van de wijzigingen van de grafische voorschriften van het GBP (rood) en de SBZ BE1000001 (groen gearceerd)	25
Figuur 13: Habitats van communautair belang.....	27
Figuur 14: Habitat 9160 nabij de perimeters van de wijzigingen van de grafische voorschriften van het GBP	27
Figuur 15: Aantal Natura 2000-"doelsoorten" dat sinds 1 januari 2000 is waargenomen.....	28
Figuur 16: Bebost gebied binnen de perimeter	47
Figuur 17: Ligging van de toegangspoorten tot het Zoniënwoud (Bron: Structuurvisie van het Zoniënwoud)	48
Figuur 18: Zones van een bosrand.....	54
Figuur 19: Bosrand: huidige en gewenste situatie (Bron: Collection Agrinature nr. 5: Les lisières agroforestières).....	56

Fotolijst

Foto 1: Gokdorp – Links: centrum van het Gokdorp, rechts: ingang van het Gokdorp vanaf de parking (Breydel-portaal)	7
Foto 2: Grote Tribune	7
Foto 3: Weeggebouw.....	8
Foto 4: Zicht op het parkinggebied (28.11.2020)	10

Lijst van de tabellen

Tabel 1: Instandhoudingsdoelstellingen voor de habitats van communautair belang.....	30
Tabel 2: Instandhoudingsdoelstellingen voor de soorten van communautair belang	31
Tabel 3: Instandhoudingsdoelstellingen voor de in bijlage II.1.2 van de Ordonnantie genoemde soorten.....	34
Tabel 4: Instandhoudingsdoelstellingen voor de soorten van gewestelijk belang.....	35
Tabel 5: Instandhoudingsdoelstellingen voor soorten die over het hele gewestelijke grondgebied een strikte bescherming genieten	37
Tabel 6: Bewaringstoestand van de habitats van communautair belang van SBZ BE1000001 - Bijwerkingsdatum: 2017-05 (Bron: Standard Data Form, http://natura2000.eea.europa.eu).....	44
Tabel 7: Bewaringstoestand van de soorten van communautair belang van SBZ BE1000001 - Bijwerkingsdatum: 2017-05 (Bron: Standard Data Form, http://natura2000.eea.europa.eu).....	45

1. CONTEXT VAN HET PROJECT EN BESCHRIJVING VAN DE DOELSTELLINGEN VAN DE STUDIE

1.1. Inleiding

1.1.1. Context

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft beslist om de site van de voormalige hippodroom van Bosvoorde, gelegen ten zuidoosten van de hoofdstad, in de gemeente Ukkel, aan de rand van het Zoniënwood, te bestemmen voor de aanleg van een recreatieve en educatieve groene ruimte van gewestelijke omvang.

In het kader van de ontwikkeling van dit gewestelijke educatieve en recreatieve centrum heeft de Brusselse regering op 20 mei 2020 een **besluit goedgekeurd tot inleiding van de procedure voor gedeeltelijke wijziging van het Gewestelijk Bestemmingsplan (GBP) om de herinrichting en uitbreiding van de parking** aan de Terhulpensteenweg 51 in 1180 Ukkel (perceel 40P gelegen in Ukkel, afdeling 4, sectie H) mogelijk te maken. Die parking wordt noodzakelijk geacht voor het goede verloop van de activiteiten die met name zijn gepland in het kader van de herontwikkeling van de voormalige hippodroom van Ukkel-Bosvoorde.

In het kader van deze gedeeltelijke wijziging van het GBP is ook een **planologische compensatie** voorzien: het gedeelte van de site van de voormalige hippodroom van Ukkel-Bosvoorde tussen de twee ringen, dat zich nu in gebied voor sport- of vrijetijdsactiviteiten in de open lucht bevindt, zou in bosgebied veranderen.

Figuur 1: Perimeter van de wijzigingen in de grafische voorschriften van het GBP: 1: Wijziging van de bestemming van het bosgebied van de parking - 2: Wijziging als planologische compensatie

Deze gedeeltelijke wijziging van het GBP heeft betrekking op terreinen die zich op minder dan 60 meter bevinden van de Speciale Beschermingszone (SBZ), algemeen bekend als het "Natura 2000-gebied", **BE1000001 "Het Zoniënwood met bosranden en aangrenzende beboste domeinen en de vallei van de Woluwe"**. Overeenkomstig artikel 58 van de Ordonnantie van 1 maart 2012 betreffende het natuurbehoud moet er een Passende Beoordeling van de Effecten (PBE) van het ontwerp van plan worden verricht.

1.1.2. Doelstellingen en structuur van de studie

Deze studie heeft tot doel te beoordelen welke effecten de voorgestelde wijziging van de grafische en schriftelijke voorschriften van het GBP om de ontwikkeling en exploitatie van een parking aan de voormalige hippodroom van Ukkel-Bosvoorde mogelijk te maken, zou hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied BE1000001.

De passende beoordeling van de effecten zal de volgende hoofdonderdelen omvatten:

- ◇ Samenvattende beschrijving van het ontwerp van plan;
- ◇ Beschrijving van het Natura 2000-gebied BE1000001 "*Het Zoniënwood met bosranden en aangrenzende beboste domeinen en de vallei van de Woluwe*";
- ◇ Effectenbeoordeling van het ontwerp van plan;
- ◇ Conclusie en samenvatting van de aanbevelingen.

De inhoud van de PB herneemt de minimale inhoud van een passende beoordeling van de effecten van een project als vermeld in **Bijlage VIII van de Ordonnantie van 1 maart 2012** betreffende het natuurbehoud, en is tevens uitgevoerd overeenkomstig **Bijlage VII waarin de beoordelingscriteria voor de effecten** van een plan of project worden vastgelegd.

Verder werd het rapport eveneens opgesteld op basis van het **besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 14 april 2016 tot aanwijzing van het Natura 2000-gebied – BE1000001: "*Het Zoniënwood met bosranden en aangrenzende beboste domeinen en de vallei van de Woluwe – complex Zoniënwood – Vallei van de Woluwe*"**.

Volgens artikel 65 van de Ordonnantie van 1 maart 2012 is de passende beoordeling eveneens van toepassing op natuur- en bosreservaten. Het dichtstbijzijnde natuur- en bosreservaat ligt echter op meer dan 60 m van de site. Deze studie heeft derhalve alleen betrekking op het Natura 2000-gebied dat het dichtst bij de site ligt.

1.1.3. Beperkingen

De auteur van de studie verkreeg alle informatie die hij nodig achtte.

1.2. Voorstelling van de aanvrager

Voorliggend rapport werd opgesteld in opdracht van Perspective.Brussels (Brussels Planningsbureau; BPB).

Het BPB heeft als voornaamste rol te fungeren als gewestelijk expertisecentrum en initiatiefnemer voor de ontwikkelingsstrategie van het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BHG). Het centrum is verantwoordelijk voor de statistieken over, de sociaaleconomische kennis van en de strategische en regelgevende planning voor het grondgebied van het BHG. Naast deze opdrachten brengt de instelling ook strategische "diensten" samen om de gewestelijke ontwikkeling te verzekeren: het team van de bouwmeester Maître architecte (bMa), de Schoolfacilitator en zijn team en de Referent Huisvesting.

De bundeling van de beroepen binnen Perspective.Brussels zorgt voor een samenhangend proces bij de uitvoering van de stadsprojecten.

1.3. Voorstelling van de auteur van de studie

De onderneming ABV Environment werd belast met de uitwerking van deze passende beoordeling van de effecten.

ABV Environment is een advies- en technisch expertisebureau op het gebied van milieu en veiligheid, dat zich zowel tot de particuliere als de openbare sector richt. Het brengt de vaardigheden van ervaren ingenieurs, milieudeskundigen, wetenschappers en juristen samen.

Het permanente team van multidisciplinaire deskundigen biedt technisch/milieuvadvis en expertise op het gebied van energie, bodemsanering, waterbehandeling/-zuivering, vergunningen/toelatingen, impact-/effectenstudies, audits, koolstof-/CO₂-balans, bijstand en begeleiding inzake REACH, beheersystemen (ISO, EMAS, OHSAS), risico's van zware ongevallen (SEVESO), gewestelijke, federale en internationale regelgeving enz.

Dit zijn de contactgegevens van ABV Environment cvba:

Alsebergsesteenweg 999/11

B-1180 Brussel

www.abv-environment.eu

In het kader van deze passende beoordeling van de effecten voor een Natura 2000-gebied is het van belang de volgende begrippen te definiëren:

- ◇ **Aanvrager:** Brusselse Hoofdstedelijke Regering;
- ◇ **Parkinggebied:** perimeter van de gedeeltelijke wijziging van de grafische voorschriften van het GBP in verband met het parkeergebied gelegen aan de Terhulpssesteenweg 51 te 1880 Ukkel, zoals voorzien door het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 20 mei 2020 tot inleiding van de procedure om het Gewestelijk Bestemmingsplan (GBP) deels te wijzigen;
- ◇ **Compensatiegebied:** dit is het compensatiegebied zoals omschreven in het besluit tot inleiding van de procedure om het GBP te wijzigen en geen compensatiemaatregel voor de effecten op de Natura 2000-gebieden. Dit gebied omvat de perimeter van de gedeeltelijke wijziging van de grafische voorschriften van het GBP in verband met het planologische compensatiegebied gelegen tussen de twee ringen van de voormalige hippodroom van Ukkel-Bosvoorde en voorzien door het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 20 mei 2020 tot inleiding van de procedure om het Gewestelijk Bestemmingsplan (GBP) deels te wijzigen.

2. BESCHRIJVING VAN HET ONTWERP VAN PLAN

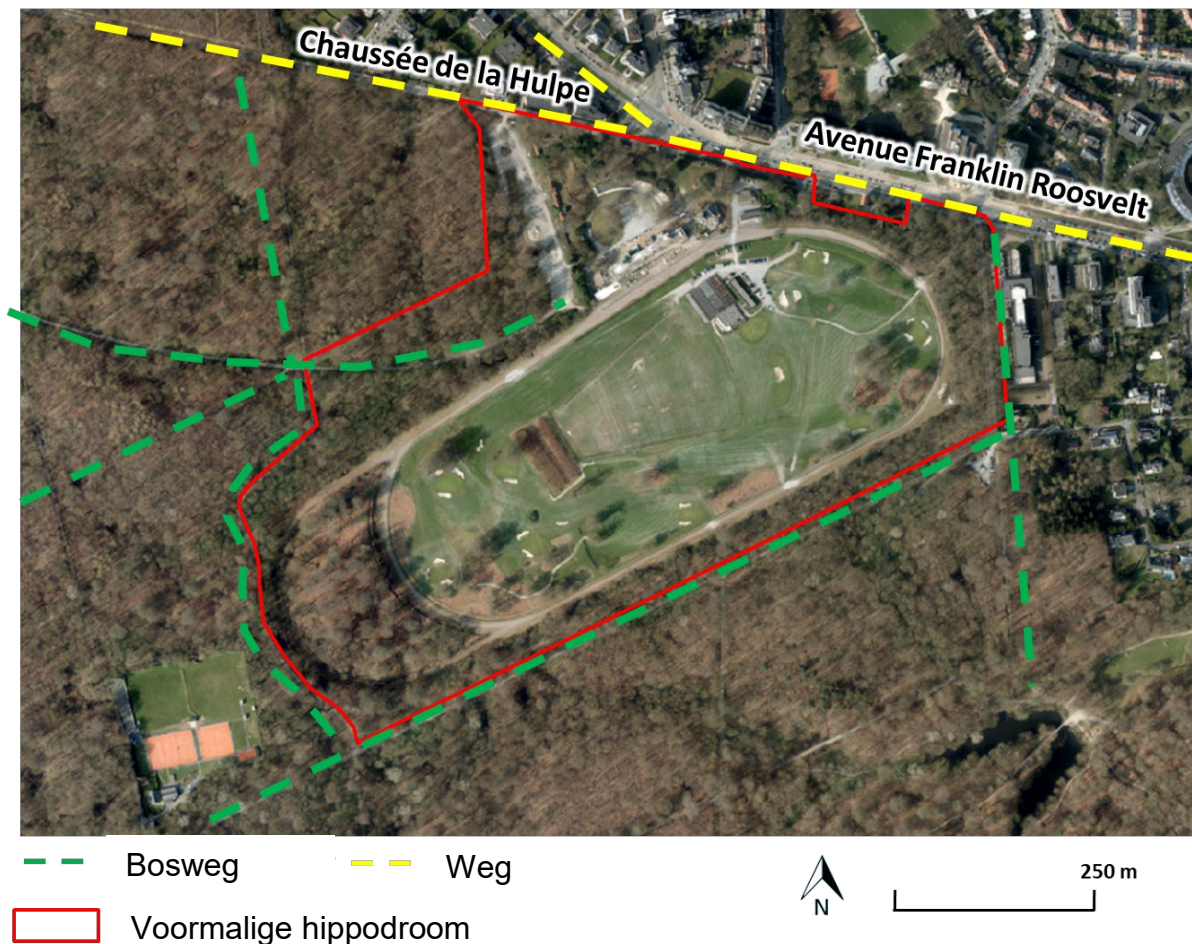
2.1. Ligging van de site

Het ontwerp van plan beoogt een wijziging van de schriftelijke en grafische voorschriften van het GBP wat betreft de terreinen die gelegen zijn ter hoogte van de voormalige hippodroom van Ukkel-Bosvoorde.

De voormalige hippodroom, gelegen op het grondgebied van de gemeente Ukkel, heeft een totale oppervlakte van ongeveer 32 ha. De hippodroom is ingeplant langs:

- ◇ de Terhulpssteenweg;
- ◇ de Gravendreef;
- ◇ verschillende boswegen (Korporaaldreef enz.).

Figuur 2: Ligging van de voormalige hippodroom van Ukkel-Bosvoorde

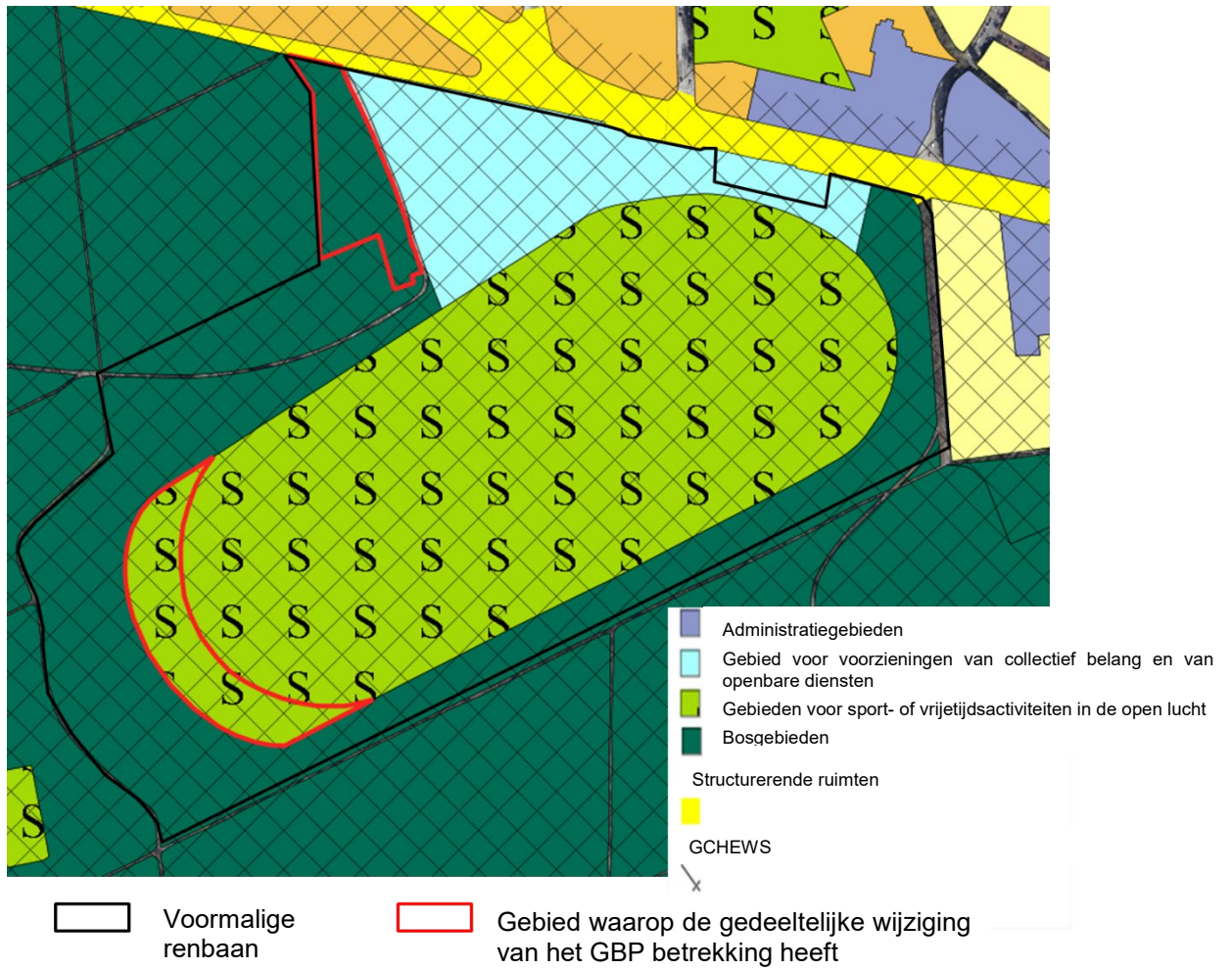
Wat de bestemming betreft, wordt de voormalige hippodroom in het GBP ingedeeld in een bosgebied, een gebied voor voorzieningen van collectief belang of van openbare diensten, een gebied voor sport- of vrijetijdsactiviteiten in de open lucht en een gebied van culturele, historische, esthetische waarde of voor stadsverfraaiing (GCHEWS).

Het parkinggebied valt onder het bosgebied en onder het gebied van culturele, historische, esthetische waarde of voor stadsverfraaiing.

Het compensatiegebied is opgenomen in het gebied voor sport- of vrijetijdsactiviteiten in de open lucht en in het gebied van culturele, historische, esthetische waarde of voor stadsverfraaiing.

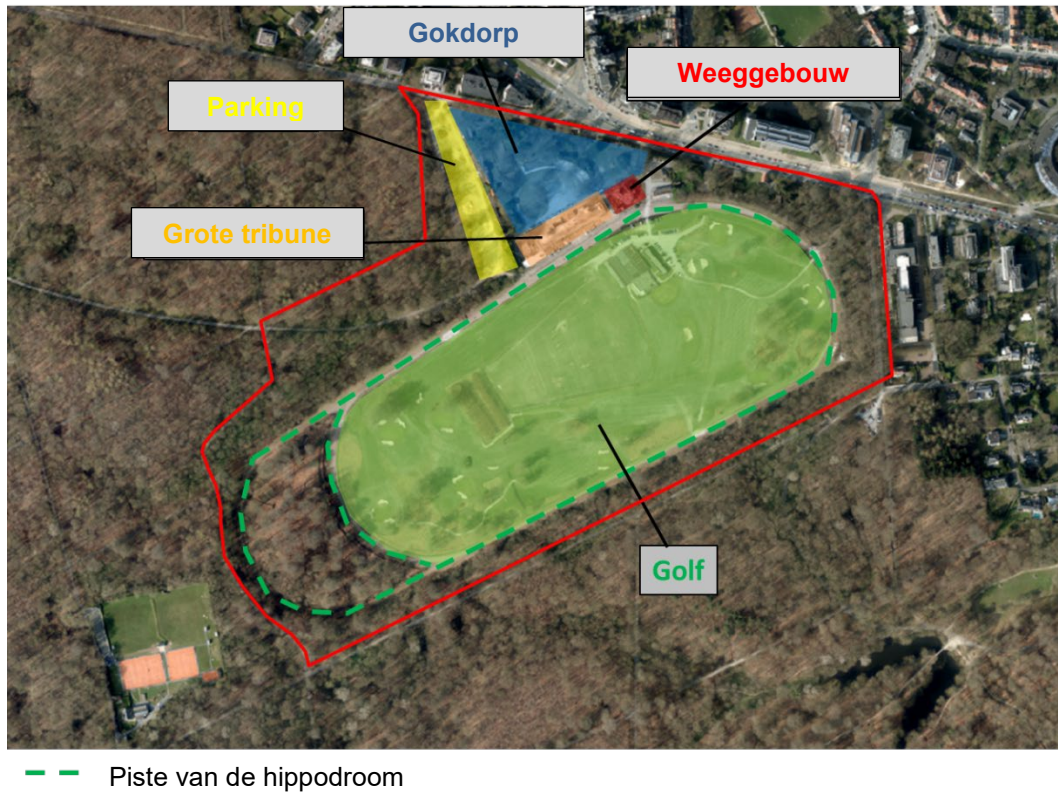
Figuur 3: Ligging van de site en het ontwerp in het GBP (Bron: Brugis)

2.2. Beschrijving van de site van de voormalige hippodroom van Ukkel-Bosvoorde

In de volgende paragrafen worden de bestaande en toekomstige activiteiten op de voormalige hippodroom van Ukkel-Bosvoorde beschreven. De verschillende activiteiten zijn aangegeven op de volgende figuur.

Figuur 4: Situering van de activiteiten die plaatsvinden op de voormalige hippodroom van Ukkel-Bosvoorde

2.2.1. Het Gokdorp

Het Gokdorp biedt ruimte voor evenementen. Het bestaat uit binnen- en buitenruimten (voormalige Gokkershal).

Er worden allerlei activiteiten georganiseerd, waaronder:

- ◇ Activiteiten voor het 'grote publiek': appelfeest, erfgoeddagen, Lazy Sunday, winterapero enz.
- ◇ Het "Terras van de hippodroom" van mei tot juli, dagelijks geopend van 12.00 tot 24.00 uur
- ◇ Sportactiviteiten zoals nordic walking, oriëntatiewandeling enz.
- ◇ Seizoensgebonden activiteiten zoals de verkoop van kerstbomen of de aanwezigheid van foodtrucks

Afhankelijk van de activiteiten ontvangt het Gokdorp tussen 10 en 1.500 mensen per dag. Het aantal bezoekers kan oplopen tot meer dan 1.500 per dag voor sommige grote activiteiten (tot 4.000 per dag voor erfgoeddagen enz.).

Deze activiteiten worden ofwel door Drohme, ofwel in coproductie, ofwel door een externe persoon/onderneming georganiseerd.

Foto 1: Gokdorp – Links: centrum van het Gokdorp, rechts: ingang van het Gokdorp vanaf de parking (Breydel-portaal)

2.2.2. De Grote Tribune

De Grote Tribune telt 3 zalen in ruwbouwstaat:

- ◇ De "Loft" met een oppervlakte van 170 m² en een maximumcapaciteit van 150 personen;
- ◇ De "Boudoir" met een oppervlakte van 60 m² en een maximumcapaciteit van 50 personen;
- ◇ De "Koninklijke loge" met een oppervlakte van 60 m² en een maximumcapaciteit van 50 personen.

Aan de kant van de tribune bevindt zich ook de 'loggia', een overdekte buitenruimte van 90 m² die plaats biedt aan maximaal 90 personen.

- ◇ Seminars, vergaderingen, conferenties, tentoonstellingen, teambuildings, diners, verjaardagen, kleinschalige muzikale activiteiten (jazz, klassiek, ...) enz.;
- ◇ Terugkerende sportactiviteiten zoals pilates, yoga, ...

Deze zalen kunnen het hele jaar door gebruikt worden, overdag of 's avonds.

Foto 2: Grote Tribune

2.2.3. Het Weeggebouw

In het Weeggebouw is een bar en restaurant gevestigd. Het is geopend van woensdag tot zondag van 12.00 of 16.30 uur tot 22.00 of middernacht.

Foto 3: Weeggebouw

2.2.4. Piste van de voormalige hippodroom

De piste van de voormalige hippodroom wordt eveneens dagelijks gebruikt door wandelaars, joggers en fietsers. Ook worden er af en toe sportactiviteiten georganiseerd (run to rio, ...).

2.2.5. Brussels Drohme Golf Club

De Brussels Drohme Golf Club ligt in het midden van de voormalige paardenrenbaan en beschikt over een 9-holes parcours en een driving range. De club heeft 1.000 leden. Naast het golfparcours beschikt de club over een academie met 7 pro's, een proshop (kleine speciaalzaak), een secretariaat en een clubhuis met een restaurant met 70 tot 100 zitplaatsen binnen en, in het seizoen, 75 zitplaatsen op het terras.

2.2.6. Parking

Momenteel is het parkeren in het niet-beboste deel van het parkeerterrein slechts gedeeltelijk georganiseerd. De parkeerplaatsen zijn niet gemarkeerd op de grond. De parking heeft een capaciteit van ongeveer 240 plaatsen. Er is geen rijrichting bepaald. De snelheid is er beperkt tot 5 km/u. Er is ook geen bufferzone om de gevolgen voor het verkeer op de Terhulpssteenweg tijdens drukke perioden te beperken. Auto's en motorfietsen zijn niet gescheiden van voetgangers en fietsers.

De parkeergebieden worden afgebakend door Heras-hekken. De parking is voornamelijk georganiseerd in lanen, met aan weerszijden loodrecht op de laan geparkeerde voertuigen. De lanen zijn niet gelijkmatig verdeeld, zodat in sommige lanen slechts één rij staanplaatsen achter elkaar is toegestaan in plaats van één rij aan elke kant.

Figuur 5: Orthofoto 2019 van de parking – organisatie van de parking

Foto 4: Zicht op het parkinggebied (28.11.2020)

De aanvrager heeft ook dekzeilen aangebracht op de omheining langs de westelijke grens van de parkeerplaats om de verlichting van het Zoniënwoud door koplampen van auto's te beperken.

Verder dient eveneens te worden gewezen op de aanwezigheid van enkele invasieve soorten waaronder:

◇ Japanse duizendknoop (*Fallopia japonica*) langs de noordelijke en oostelijke rand van de parking, langs de Terhulpssteenweg en het Zoniënwoud;

Laurierkers (*Prunus laurocerasus*) langs de oostgrens van de parking, langs het Gokdorp.

◇ De hippodroomparking langs de Lorrainedreef met een capaciteit van 22 plaatsen;

◇ De parking van de Gravendreef langs de gelijknamige dreef met een capaciteit van 25 plaatsen.

De parking binnen de ring van de hippodroom (parking van het golfterrein) is dan weer gesloten.

Langs verschillende wegen in het woud worden op bepaalde tijdstippen tot slot ook wildparkeerders aangetroffen.

2.3. Masterplan voor de herontwikkeling van de voormalige hippodroom

Begin november 2020 heeft de Brusselse Hoofdstedelijke Regering het Masterplan goedgekeurd dat de herontwikkeling van het project van de hippodroom vastlegt.

Bij de herinrichting van de site moeten drie belangrijke resultaten worden bereikt:

◇ De restauratie van het bouwkundig erfgoed van de hippodroom;

◇ De aanleg van een lineair park (voormalige piste);

◇ De ontplooiing van sociaal-recreatieve en sportieve activiteiten (speelplein, recreatieweide, golf en minigolf, boomtoppenparcours).

Het Masterplan vermeldt de volgende intenties:

"Het project voorziet een geïntegreerd beheer van alle voorzieningen, functionaliteiten en diensten die op de site worden aangeboden. Het aanbod zal gediversifieerd zijn, met een evenwicht tussen recreatieve, economische en natuur/biodiversiteitsbehoeften, waar elke doelgroep zijn gading in vindt."

"Het geheroriënteerde project is bedoeld om gezinnen, schoolkinderen, natuurverenigingen en omwonenden, cultuur- en erfgoedliefhebbers, maar ook bedrijven, ngo's en organisaties uit het middenveld te verwelkomen. Het nieuwe project zal voldoen aan de verwachtingen van de verschillende beoogde doelgroepen. Met deze diversiteit aan benaderingen, verwachtingen, kennis en culturen zal rekening worden gehouden in de voorgestelde bezoekerservaringen en in het beheer van de toegang tot de site."

"Aangezien niet alle bezoekers in de eerste plaats gefocust zijn op het behoud van het Zoniënwoud en het respect voor de natuurlijke omgeving, biedt het programma bewustmakingsmogelijkheden voor een divers publiek, een uitnodiging om de natuur beter te leren kennen en vervolgens te respecteren."

"Een van de essentiële functies van de Hippodroom als Poort tot het woud is het bieden van een ludieke en educatieve ontdekkingservaring die een divers publiek sensibiliseert voor biodiversiteit en respect voor de natuur. Hiervoor wordt het volgende ontwikkeld: een tentoonstellingsruimte in het Woudhuis, activiteiten langs de piste en in het educatieve gedeelte van de speeltuin, didactische panelen aan de vertrekpunten van de boswandelingen en tot slot een geconnecteerd parcours, in de vorm van een internetplatform of een applicatie ter ondersteuning van de bezoekerservaring."

"Op de speeltuin wordt een specifieke ruimte ingericht die in het verlengde ligt van de bezoekerservaring van het Woudhuis. Het is de bedoeling om een unieke plek te creëren waar kinderen vrij met de natuur kunnen omgaan, waar ze kunnen leren door te experimenteren en avonturen kunnen beleven. Het natuurlijke en wilde aspect zal niet alleen behouden blijven, maar ook versterkt worden om het mysterie te benadrukken en de nieuwsgierigheid te prikkelen (stronken, hakhout, dood hout ...) De ruimte zal bestaan uit enerzijds een zintuiglijk en speels parcours en anderzijds een ontvangst- en workshopzone."

"De installatie van lichte uitrustingen langs de piste, zoals speeltoestellen en didactische structuren, zal helpen om gezinnen, scholen, jeugdbewegingen enz. te verwelkomen. Het meubilair zal mogelijkheden bieden voor rust, picknicks, ontmoetingen enz. De onmiddellijke aanwezigheid van het woud en de bosrand opent verschillende mogelijkheden voor natuurobservatie en milieueducatie. De activiteiten en de uitrustingen moeten het woud en de natuur respecteren."

"Een multidisciplinair team zal het publiek verwelkomen en begeleiden met een gepaste en innovatieve pedagogische inhoud. De bezoekerservaring in het Woudhuis, in het educatieve gedeelte van de speeltuin en rond de piste bestaat uit activiteiten die gebaseerd zijn op immersie, zintuiglijke waarneming en begrip van het ecosysteem. De partners van het project zullen in samenwerking met de verenigingen en de gemeenten een activiteitenprogramma uitwerken: geleide (thematische) bezoeken in het woud, markten of ruilbeurzen van zaden en planten, tentoonstellingen, dagen van het Zoniënwoud, burgerwetenschappelijke natuurobservatie ('citizenscience'), educatieve en sportieve spelletjes en evenementen enz."

Figuur 6: Inrichtingsplan van de site

Figuur 7: Toegankelijkheidsplan voor de voormalige hippodroom van Ukkel-Bosvoorde

2.4. Beschrijving van het ontwerp van plan

2.4.1. Nagestreefde doelstellingen

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft beslist om de site van de voormalige hippodroom van Bosvoorde, gelegen ten zuidoosten van de hoofdstad, in de gemeente Ukkel, aan de rand van het Zoniënwood, te bestemmen voor de aanleg van een recreatieve en educatieve groene ruimte van gewestelijke omvang.

De aanleg van de site draagt bij tot de doelstellingen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest als duurzame en aantrekkelijke stad. Het toekomstige activiteitencentrum, waarin is voorzien in het Gewestelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling (GPDO), zal bijdragen tot de sterke identiteit van Brussel als hoofdstad van Europa die zowel groen als dynamisch is in termen van sociale en stedelijke innovatie. Het oorspronkelijke project, dat door de MSI in samenwerking met een particuliere exploitant, Drohme, was opgezet voor de ontplooiing van recreatieactiviteiten, werd herzien om rekening te houden met de reglementaire en administratieve obstakels waarmee men werd geconfronteerd en om de omwonenden gerust te stellen.

De MSI, Drohme en Leefmilieu Brussel, partners bij de herontwikkeling van de site en de herontplooiing van de activiteiten, hebben zich ertoe verbonden dit project te heroriënteren door de sterke punten van het oorspronkelijke project te integreren, de oorspronkelijke doelstellingen te behouden (behoud van het natuurlijke, bouwkundige en historische erfgoed; ontwikkeling van een recreatieve groene ruimte die gezinnen in staat stelt zich het gebruik van de site toe te eigenen) en het evenwicht van de rollen tussen de openbare en de particuliere actoren te verbeteren. Het nieuwe project kadert in een multigenerationele logica van sociaal nut, met bijzondere aandacht voor gezinnen, kinderen en scholen. Het herziene programma, dat door de drie partners gezamenlijk zal worden uitgevoerd, stelt een nieuwe taakverdeling voor alsook plannen om een mozaïek van specifieke plaatsen en activiteiten te creëren waar de milieu-, educatieve en erfgoeddimensies van de site elkaar zullen aanvullen. Daarmee wordt de zesde toegangspoort tot het Zoniënwood gecreëerd. Er bestaan immers al vier "poorten" in het Vlaamse en Waalse Gewest en één in het Brusselse Gewest (het Rood Klooster), d.w.z. specifieke gebieden tussen het bos en de stad, die sociale, educatieve en sportieve functies vervullen. Aan de hippodroom zullen specifieke activiteiten een gevoel van verbondenheid met de natuur, een gevoel van verantwoordelijkheid ten aanzien van de biodiversiteit en een positieve mobilisatie ten gunste van het milieu ontwikkelen.

De drie partijen samen, met name Leefmilieu Brussel, de MSI en Drohme, zijn dus verantwoordelijk voor de ontwikkeling en verbetering van de site en de uitvoering van het nieuwe project. Het zal om een publiek-privaat partnerschap gaan, waarbij elke speler zijn eigen specifieke rol te vervullen heeft. Naar aanleiding van de oprichting van dit partnerschap werd besloten tot een nieuwe verdeling van de perimeters, met als doel de samenhang en de continuïteit in het beheer van de verschillende ruimten te handhaven. Deze nieuwe rolverdeling is hieronder weergegeven.

Leefmilieu Brussel staat in voor het beheer van:

- ◇ het lineaire park, zijn grenzen en de dubbele ring, het didactische parcours;
- ◇ het gewestelijke speelplein, evenals de didactische ruimte en de recreatieweide;
- ◇ het Zoniënwood en zijn museologie;
- ◇ het digitale pedagogische instrument dat een uitdieping van de kennis mogelijk maakt;
- ◇ een programma van activiteiten in verband met het bos en de biodiversiteit, mogelijk gemaakt door een team van facilitatoren;
- ◇ een team van parkwachters, tuinmannen en boswachters die aanwezig zullen zijn om te zorgen voor een goed beheer van het terrein.

Drohme staat in voor:

- ◇ de aanleg van de golf en de creatie van een minigolfbaan;
- ◇ de creatie van een boomtoppenparcours;
- ◇ vrijetijdsevenementen in de Grote en de Kleine Tribune, het Gokdorp;
- ◇ de installatie van recreatieve, sportieve en culturele activiteiten die in overleg met Leefmilieu Brussel worden georganiseerd;
- ◇ de horeca: brouwerij Le Pesage, het Club House.

De MSI staat in voor:

- ◇ de renovatie van de gebouwen;

- ◇ de netwerkvernieuwingswerken;
- ◇ de inrichting van de infrastructuur (toegangspoorten, tunnel, parkeerterrein enz.).

2.4.2. Procedure voor de gedeeltelijke wijziging van het GBP

In het kader van de ontwikkeling van dit gewestelijke educatieve en recreatieve centrum heeft de Brusselse regering op 20 mei 2020 een **besluit goedgekeurd tot inleiding van de procedure voor gedeeltelijke wijziging van het Gewestelijk Bestemmingsplan (GBP) om de herinrichting en uitbreiding van de parking** aan de Terhulpensteenweg 51 in 1180 Ukkel (perceel 40P gelegen in Ukkel, afdeling 4, sectie H) mogelijk te maken. Die parking wordt noodzakelijk geacht voor het goede verloop van de activiteiten die met name zijn gepland in het kader van de herontwikkeling van de voormalige hippodroom van Ukkel-Bosvoorde.

In het kader van deze gedeeltelijke wijziging van het GBP is ook een **planologische compensatie** voorzien: het gedeelte van de site van de voormalige hippodroom van Ukkel-Bosvoorde tussen de twee ringen, dat zich nu in gebied voor sport- of vrijetijdsactiviteiten in de open lucht bevindt, zou in bosgebied veranderen.

Het besluit vermeldt in zijn overwegingen:

"Overwegende dat uit bovenstaande ontwikkelingen blijkt dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, zoals ook in het GPDO en in het GBP wordt bevestigd, de hippodroom van Bosvoorde ten volle zijn rol van toegangspoort tot het Zoniënwoud wil laten vervullen en er dus nood is aan een voldoende grote parking; dat de bestemming van de parking in het GBP als bosgebied niet bedoeld was om de locatie van de bestaande parking in vraag te stellen, zoals duidelijk wordt vermeld in de aanhef van het GBP (B.S. van 14 juni 2001);

*Overwegende dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, ongeacht het project dat in fine op de site zal worden ontwikkeld, meent **dat de bestaande parking niet alleen behouden moet blijven maar ook moet worden heraangelegd en uitgebreid** om toegankelijk te zijn voor zowel de gebruikers van het Zoniënwoud als die van de site van de hippodroom, en dit voor alle activiteiten (natuur, sport, ontspanning, cultuur, horeca enz.), inzonderheid rekening houdend met het statuut van toegangspoort tot het Zoniënwoud;*

Dat de meermaals tot uiting gebrachte wens om een polyvalent gebruik van de parking mogelijk te maken, namelijk zowel toegang verlenen tot het Zoniënwoud als tot de site van de hippodroom, en voor deze laatste zelfs als hoofdparking en voor langere periodes; dat bij gebrek daaraan de toegang tot de site zodanig zou worden beperkt dat de gewenste ontwikkeling en de beoogde rol in het gedrang zouden komen, met het risico dat de site opnieuw in verval raakt, wat nadelig en bijzonder duur zou zijn;

...

*Overwegende dat de wijziging van het GBP betrekking zal hebben op de voorschriften en/of de bestemming van het gedeelte van het bosgebied waar zich de bestaande hoofdparking van de hippodroom van Ukkel-Bosvoorde bevindt **om het behoud en de uitbreiding ervan mogelijk te maken;***

Dat het inderdaad noodzakelijk is dat de site van de hippodroom van Bosvoorde een parking met voldoende capaciteit krijgt en dat deze kan worden aangelegd, zodat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, dat er eigenaar van is, de site voor een zo ruim mogelijk publiek kan openstellen en ervoor kan zorgen dat hij zijn rol als toegangspoort tot het Zoniënwoud kan vervullen; dat eraan dient te worden herinnerd dat het de bedoeling is om de recreatieve activiteiten rond deze toegangspoorten te concentreren, zodat de kernen van grote biologische waarde in het hart van het woud intact blijven;

Overwegende dat de hoofdparking van de site toegankelijk zal zijn voor het publiek, met name voor het publiek dat toegang wenst tot het Zoniënwoud en andere activiteiten in het nabijgelegen gebied voor voorzieningen van collectief belang en van openbare diensten;

...

*Overwegende dat, **bij wijze van compensatie van de herkwalificatie van het betrokken bosgebied, door de wijziging van het GBP het gedeelte van de site van de hippodroom van Ukkel-Bosvoorde tussen de twee ringen – dat zich nu in gebied voor sport- of vrijetijdsactiviteiten in de open lucht bevindt –, ook in bosgebied komt te liggen;***

Dat deze zone met bomen van hoge biologische kwaliteit aldus meer beschermd zal zijn;

Dat die toevoeging aan het bosgebied een voordelige compensatie zal bieden voor de bestemmingswijziging van de parking zonder bomen, die zich momenteel in bosgebied bevindt;

Dat op die manier de rechtstoestand en de feitelijke toestand op elkaar zullen worden afgestemd."

2.4.3. Gedeeltelijke herziening van het GBP

a. *Wijziging van de grafische voorschriften*

De grafische wijzigingen van het GBP die door het ontwerp van plan vooropgesteld worden, zijn de volgende:

- ◇ **Parking:** wijziging van de bestemming als bosgebied in een gebied van collectief belang of van openbare diensten (**perimeter nr. 1 op de volgende figuur**)
- ◇ **Ring:** wijziging van de bestemming als gebied voor sport- of vrijetijdsactiviteiten in de open lucht in bosgebied (als compensatie; **perimeter nr. 2 op de volgende figuur**).

Figuur 8: Perimeter van de wijzigingen in de grafische voorschriften van het GBP: 1: Wijziging van de bestemming van het bosgebied van de parking - 2: Wijziging als planologische compensatie

Deze wijziging van de grafische voorschriften impliceert ook een wijziging van het non-aedificandigebied die verband houdt met voorschrift 16 van het GBP (gebieden van erfdienstbaarheden langs de randen van bossen en wouden).

b. **Wijziging van de schriftelijke voorschriften**

Bij artikel 16 van het GBP lezen we het volgende: "*Bij ontstentenis van een bijzonder bestemmingsplan dat van kracht is op de datum van de goedkeuring van het gewestelijk bestemmingsplan goedgekeurd op 3 mei 2001, worden de bossen en wouden gelegen binnen de bosgebieden of aangeduid in overdruk omgeven door een non-aedificandigebied, grondverharding inbegrepen. Het strekt zich uit over een diepte van 60 meter vanaf de rand van het bos of het woud.*" Deze diepte kan onder bepaalde voorwaarden worden teruggebracht tot 30 meter.

Het ontwerp van plan voorziet in een wijziging van het GBP om uiteindelijk een parking te creëren. Aangezien dit voorschrift 16 de inrichting van een parking aan de rand van het bos verhindert, voorziet het ontwerp van plan dan ook in een wijziging van artikel 8 door opname van de volgende paragraaf:

"8.5. Het deel van het gebied voor voorzieningen dat ten westen van de Renbaanlaan te Ukkel is gelegen en grenst aan de site van de hippodroom van Ukkel-Bosvoorde, is bestemd om te worden gebruikt als openluchtparking voor de gebruikers van dit gebied en voor de gebruikers van het aangrenzende gebied voor sport- of vrijetijdsactiviteiten in de open lucht en bosgebied, in afwijking van het gebied van erfdiensbaarheden langs de randen van bossen en wouden."

Na deze wijziging is de aanleg van een parkeerplaats aan de rand van het bosgebied alleen toegestaan in het gebied voor voorzieningen van collectief belang of van openbare diensten.

2.5. Alternatieven

De gevolgen voor het Natura 2000-gebied van variant 1, die in het MER van het ontwerp van plan zijn bestudeerd, zullen ook in dit rapport worden beoordeeld.

Variante 1 bestaat uit de handhaving van de bestaande parking buiten het Natura 2000-gebied en de herinrichting ervan. Er zij op gewezen dat een door Japanse duizendknoop aangetast gebied in het noorden, langs de Terhulpesteenweg, eveneens in de perimeter is opgenomen.

Met een oppervlakte van ongeveer 7.200 m² is het theoretisch mogelijk om hier maximaal 288 tot 360 plaatsen te ontwikkelen. Het westelijke deel van het gebied dat onder de gedeeltelijke wijziging van het GBP valt en momenteel bebost is, zou derhalve geen deel uitmaken van het gebied dat door de parking wordt ingenomen.

Figuur 9: Perimeter bij benadering van variant 1 van alternatief 0.1 (rode lijn) ten opzichte van de perimeter van het ontwerp (zwarte stippellijn)

2.6. Potentiële cumulatieve effecten

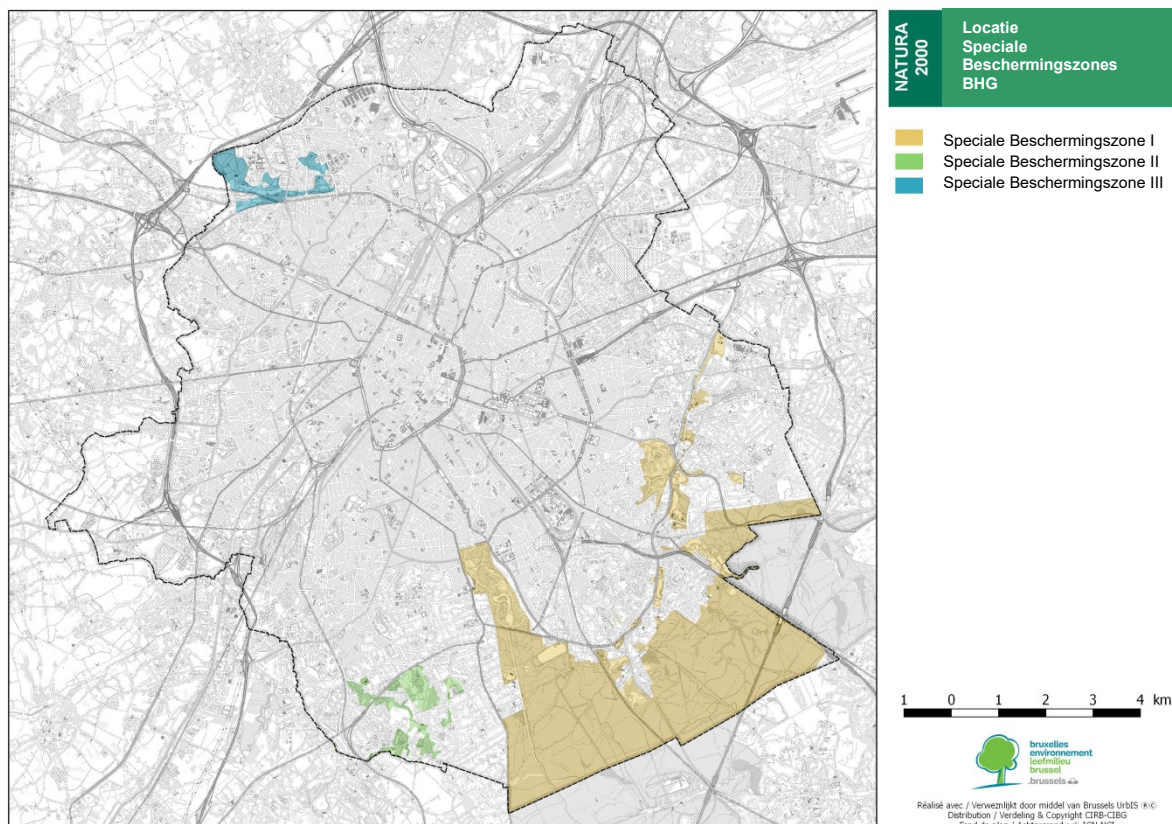
Het project maakt deel uit van een meer algemeen project om het bebouwde en natuurlijke erfgoed van de voormalige hippodroom van Ukkel-Bosvoorde te renoveren en in stand te houden. Er wordt dan ook verwacht dat de situatie zal evolueren op de plaats van de voormalige hippodroom van Ukkel-Bosvoorde, zoals voorzien in het Masterplan.

3. BESCHRIJVING VAN HET NATURA 2000- GEBIED

3.1. Gewestelijke context

In 2003 heeft het Brussels Gewest op basis van de habitatrichtlijn 3 Natura 2000-gebieden "aangewezen" en opgenomen onder de noemer van Gebieden van Communautair Belang (GCB). In 2015 en 2016 werden deze GCB's "aangewezen" bij aanwijzingsbesluit. Deze GCB's zijn officieel erkend als Speciale Beschermingszones (SBZ). In het aanwijzingsbesluit worden ook de instandhoudingsdoelstellingen van deze Natura 2000-gebieden vermeld.

Figuur 10: Ligging van de 3 Speciale Beschermingszones (SBZ)

De site bevindt zich in de onmiddellijke nabijheid van de speciale beschermingszone (SBZ) **BE1000001 "Het Zoniënwoud met bosranden en aangrenzende beboste domeinen en de vallei van de Woluwe"**.

3.2. SBZ BE1000001

3.2.1. De Speciale Beschermingszone (SBZ) BE100001

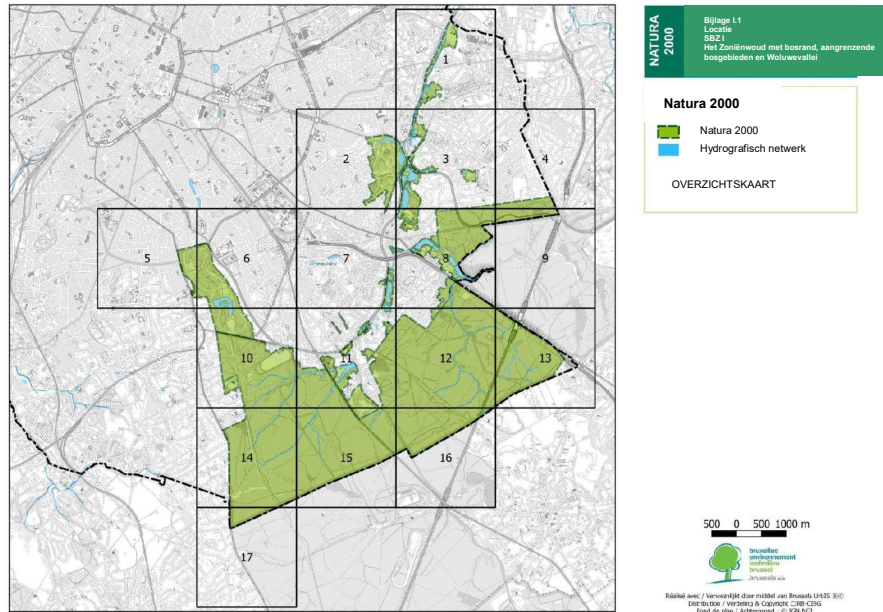
De SBZ BE1000001 "**Het Zoniënwoud met bosranden en aangrenzende beboste domeinen en de vallei van de Woluwe**" ligt in het zuiden van Brussel en beslaat een gebied van 2.080 ha in de gemeenten Ukkel, Sint-Pieters-Woluwe, Watermaal-Bosvoorde, Oudergem, Brussel-Stad en Sint-Lambrechts-Woluwe. Ze is hoofdzakelijk samengesteld uit openbare groene ruimten. Deze SBZ telt 28 verschillende stations. Deze laatste kunnen worden onderverdeeld in twee groepen stations met verschillende doelstellingen:

- ◇ Het hoofdoel van de "**kernstations**" is de instandhouding van de aanwezige habitats en soorten. Dit zijn bijvoorbeeld rust-, voeder-, broed- of overwinteringsplaatsen;

- ◇ Het doel van de "relaisstations" is de verschillende kernstations met elkaar te verbinden.

Figuur 11: SBZ BE1000001 en de verschillende delen ervan

De SBZ omvat:

- ◇ Habitats en soorten van communautair belang;
- ◇ Habitats en soorten van gewestelijk belang;
- ◇ Strikt beschermde soorten in het Brussels Gewest.

3.2.2. Habitats van communautair belang

De SBZ BE1000001 werd aangewezen vanwege de aanwezigheid van de volgende 10 habitats van communautair belang:

- ◇ 3150 Van nature eutrofe meren met vegetatie van het *Magnopotamion* of het *Hydrocharition*
- ◇ 4030 Droge Europese heide
- ◇ 6430 Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland en van de montane en alpiene zones
- ◇ 6510 Laaglandhooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)
- ◇ 7220* Kalktufbronnen met tufsteenformatie (*Cratoneurion*)
- ◇ 9120 Atlantisch zuurminnend beukenbos met ondergroei van *Ilex* en soms *Taxus* (*Quercion robori-petraeae* of *Ilici-Fagenion*)
- ◇ 9130 Beukenbossen van het type *Asperulo-Fagetum*
- ◇ 9160 Subatlantische en Midden-Europese Eiken-haagbeukenbossen behorend tot het *Carpinion betuli*
- ◇ 9190 Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met *Quercus robur*
- ◇ 91E0* Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

3.2.3. Habitats van gewestelijk belang

De SBZ omvat ook de volgende habitats van gewestelijk belang:

- ◇ Dotterbloemgraslanden (*Caltha palustris*)
- ◇ Kamgrasgraslanden (*Cynosurus cristatus*)
- ◇ Struisgrasgraslanden (*Agrostis capillaris*)

- ◇ Zilverschoongraslanden (*Potentilla anserina*)
- ◇ Rietvegetaties
- ◇ Moerasruigte

3.2.4. Soorten van communautair belang

De SBZ BE1000001 werd aangewezen vanwege de aanwezigheid van de volgende soorten van communautair belang:

- ◇ 1014 - *Vertigo angustior* - Nauwe korfslak
- ◇ 1083 - *Lucanus cervus* - Vliegend hert
- ◇ 1134 - *Rhodeus sericeus amarus* – Bittervoorn
- ◇ 1318 - *Myotis dasycneme* – Meervleermuis
- ◇ 1321 - *Myotis emarginatus* – Ingekorven vleermuis
- ◇ 1323 - *Myotis bechsteinii* – Bechsteins vleermuis
- ◇ 1304 - *Rhinolophus ferrumequinum* – Grote hoefijzerneus
- ◇ 1166 - *Triturus cristatus* - Kamsalamander

In het algemeen zijn dit bos en het Woluwedal de belangrijkste verblijfplaatsen (rust-, foerageer-, broed- en overwinteringsplaatsen) voor de verschillende bos- en boombewonende vleermuissoorten die in het Brussels Gewest voorkomen.

De SBZ bevat ook habitats die beschutting kunnen bieden voor de volgende vogelsoorten van communautair belang:

- ◇ A027 - *Ardea alba* – Grote zilverreiger
- ◇ A068 - *Mergus albellus* - Nonnetje
- ◇ A072 - *Pernis apivorus* - Wespendif
- ◇ A103 - *Falco peregrinus* - Slechtvalk
- ◇ A224 - *Caprimulgus europaeus* - Nachtzwaluw
- ◇ A229 - *Alcedo atthis* - IJsvogel
- ◇ A236 - *Dryocopus martius* - Zwarte specht
- ◇ A238 - *Dendrocopus medius* - Middelste bonte specht

De soorten worden hierna beschreven.

a. *Vertigo angustior* (Nauwe korfslak)

Het is een klein weekdier (minder dan 2 mm) dat een groot aantal open vochtige habitats frequenteert: natte weiden of moerassen, kalkhoudende rotsbodems van beken, randen van watervlakken ...

b. *Vliegend hert* (*Lucanus cervus*)

Het vliegend hert is een keversoort die een zeer specifieke habitat vereist: staand dood hout op zonnige plaatsen. Het is in de wortels en de stammen van dit dode hout dat de eitjes worden gelegd en de larven zich gedurende verscheidene jaren kunnen ontwikkelen.

c. *Bittervoorn* (*Rhodeus sericeus amarus*)

De bittervoorn is een kleine vis van ongeveer 5-6 cm lang.

De bittervoorn leeft in stilstaand of langzaam stromend water (langzaam stromende beken, dode armen van rivieren, meren, vijvers, poelen). Deze soort zoekt bodems op die bestaan uit fijn zand of bedekt zijn met een dun laagje modder. Hij voedt zich met kleine ongewervelde waterdieren (vooral schaaldieren, wormen en insectenlarven).

d. Meervleermuis (*Myotis dasycneme*)

De meervleermuis is een vleermuissoort die in aquatische milieus leeft. Hij jaagt boven grote, open waterpartijen zoals kanalen en grote vijvers. In de zomer schuilt hij overdag op zolders en in holtes in muren van gebouwen. In de winter heeft hij de neiging zich te vestigen in grote ondergrondse holle ruimten, zoals ondergrondse groeven.

e. Ingekorven vleermuis

Deze vleermuis komt voor in alluviale valleien, loofbossen afgewisseld met waterrijke gebieden, wallenlandschappen, boomgaarden, bewoonde gebieden, parken en tuinen. In de zomer zijn de kolonies vooral te vinden op zolders van gebouwen. In de winter vestigt deze soort zich in natuurlijke grotten of kunstmatige ondergrondse plaatsen (mijnen, mijngangen, ijskelders, tunnels enz.).

f. Bechsteins vleermuis (*Myotis bechsteinii*)

De Bechsteins vleermuis is een typische bosvleermuissoort. In de zomer huist hij vooral in holle of gebarsten bomen, in spechtengaten en maar zelden in gebouwen, en dit in oude open bossen. Hij jaagt vooral in oude loofbossen met een dichte ondergroei, maar ook in dennenbossen, op open plekken, regeneratiepercelen enz. in de buurt van zijn slaapplea (1-3 km). In de winter houdt hij zich voornamelijk op in holle bomen, maar hij wordt ook regelmatig aangetroffen in natuurlijke of kunstmatige ondergrondse omgevingen.

g. Grote hoefijzerneus (*Rhinolophus ferrumequinum*)

Deze vleermuissoort is de grootste soort *Rhinolophus* in Europa. In het zomerseizoen zijn de broed- of overwinteringsplaatsen meestal te vinden op de zolders van gebouwen (boerderijen, kerken, ...). Hij jaagt in open bossen, bomenrijen, aan de randen van loofbossen of aan grote heggen die grenzen aan weilanden, aan de rand van stilstaand en stromend water of in parken en tuinen. In de winter bezetten de individuen natuurlijke of kunstmatige ondergrondse plaatsen om te overwinteren.

h. Kamsalamander (*Triturus cristatus*)

De kamsalamander is een kleine amfibie die broedt in een grote verscheidenheid van habitats, vooral in stilstaand water (vijvers en poelen). Meestal bezet hij een netwerk van waterpunten. Hij is over het algemeen afwezig in grote watermassa's zoals meren. Zijn terrestrische habitat bestaat uit bossen, heggen en struikgewas, dicht bij de broedplaatsen.

i. Grote zilverreiger (*Ardea alba*)

Deze vogelsoort voedt zich in begroeide wateren, rietlanden, langzaam stromende rivieren en beken, akkers en weiden. Hij vangt vis en amfibieën of kleine knaagdieren. Ook waterinsecten staan op zijn menu. Grote zilverreigers nestelen in kolonies, vaak in rietvelden.

j. Nonnetje (*Mergus albellus*)

Deze eendensoort is gewoonlijk in België aanwezig tussen november en maart. Het nonnetje voedt zich met kleine visjes (3-6 cm). Hij verstopt zich graag in de takken van bomen die in het water zijn gevallen.

k. Wespendif (*Pernis apivorus*)

De wespendif is een trekvogel die van mei tot september in België aanwezig is. Hij bouwt zijn nest in het bos, hoog in een boom. De wespendif voedt zich hoofdzakelijk met vliesvleugeligen (wespen, bijen en hommels). Om zich te voeden heeft de wespendif open, zonnige gebieden nodig die geschikt zijn voor de vestiging van zijn prooi, zoals open bossen, open plekken, heidevelden, brandgangen, weiden, taluds enz.

l. Slechtvalk (*Falco peregrinus*)

Deze roofvogelsoort komt vooral voor aan de randen van steden en in industriegebieden, waar duiven overvloedig aanwezig zijn en kunstmatige of halfnatuurlijke nederzettingen talrijk zijn. De jachthabitats van de slechtvalk zijn zeer gevarieerd. Hij jaagt vaak op vogels (van mus- tot eendformaat) in de lucht nadat hij ze vanaf een hoog uitkijkpunt heeft opgemerkt.

m. Nachtzwaluw (*Caprimulgus europaeus*)

Deze vogelsoort is in België over het algemeen aanwezig van mei tot augustus. De favoriete habitats van deze vogel zijn droge heidevelden met enkele bomen (grove den, berk enz.). Open bossen (pijnboombossen, eikenbossen) zijn ook zeer gunstig voor de nachtzwaluw. Het dieet van de nachtzwaluw bestaat hoofdzakelijk uit vliegende nachtelijke insecten. Motten en kevers zijn de voornaamste prooien.

n. IJsvogel (*Alcedo atthis*)

Deze vogelsoort komt voor waar er rivieren of watervlakken zijn met vis. Het nest is een kamer aan het einde van een gang, gegraven in een klei- of slibbank aan de oevers van rivieren waarvan de loop niet te sterk veranderd is. Hij vist door op de loer te gaan liggen vanaf een hogere plek (struiken, houtstronken, palen enz.) in helder, ondiep water. Hij voedt zich hoofdzakelijk met kleine visjes (4 tot 6 cm).

o. Zwarte specht (*Dryocopus martius*)

Deze soort komt voor in grote bosgebieden. Zwarte spechten bezetten over het algemeen verschillende habitattypes om nesten te bouwen en zich te voeden. Dat eerste doen ze vaak in beukenbossen of in gemengde bossen met grote, ver uit elkaar staande beukenbomen. Dat laatste bij voorkeur in naaldbossen (dennenbossen, sparrenbossen enz.). Qua prooien gaat de voorkeur van de zwarte specht uit naar keverlarven in dood hout en mierenlarven.

p. Middelste bonte specht (*Dendrocopus medius*)

De middelste bonte specht komt voor in bijna elk bos waar eiken dominant zijn, vooral in eiken-kastanjabossen waar dood hout overvloedig aanwezig is. Hij voedt zich in de kruinen van oude eiken, hoofdzakelijk met insecten en spinnen die hij vindt op de takken en onder de afbladderende schors. Tijdens de broedperiode voedt hij zich hoofdzakelijk met kleine ongewervelden (voornamelijk rupsen).

3.2.5. Soorten van gewestelijk belang

De SBZ omvat ook de volgende soorten van gewestelijk belang:

- ◇ *Martes foina* – Steenmarter
- ◇ *Martes martes* - Boomarter
- ◇ *Eliomys quercinus* – Eikelmuis
- ◇ *Delichon urbica* - Huiszwaluw
- ◇ *Riparia riparia* - Oeverzwaluw
- ◇ *Hirundo rustica* - Boerenzwaluw
- ◇ *Anguis fragilis* - Hazelworm
- ◇ *Lacerta vivipara* - Levendbarende hagedis
- ◇ *Salamandra salamandra* - Vuursalamander
- ◇ *Melolontha melolontha* - Meikever
- ◇ *Carabus auronitens var. putseysi* - Goudglanzende schallebijter
- ◇ *Apatura iris* - Grote weerschijnvlinder
- ◇ *Satyrium w-album* - Iepenpage
- ◇ *Thecla betulae* - Sleedoornpage

3.2.6. Strikt beschermde soorten

De SBZ herbergt de volgende strikt beschermde soorten:

Diersoorten:

- ◇ *Myotis brandtii* - Brandts vleermuis
- ◇ *Myotis mystacinus* - Baardvleermuis
- ◇ *Myotis nattereri* - Franjestaart
- ◇ *Plecotus auritus* - Gewone grootoorvleermuis
- ◇ *Plecotus austriacus* – Grijs grootoorvleermuis
- ◇ *Pipistrellus pygmaeus* - Kleine dwergvleermuis
- ◇ *Myotis daubentonii* - Watervleermuis
- ◇ *Nyctalus noctula* – Rosse vleermuis
- ◇ *Nyctalus leisleri* - Bosvleermuis
- ◇ *Pipistrellus nathusii* - Ruige dwergvleermuis
- ◇ *Eptesicus serotinus* – Laatvlieger

- ◇ *Pipistrellus pipistrellus* - Gewone dwergvleermuis
- ◇ *Pipistrellus kuhlii* - Kuhls dwergvleermuis
- ◇ *Mustela putorius* – Bunzing
- ◇ *Mustela nivalis* – Wezel
- ◇ *Neomys fodiens* - Waterspitsmuis
- ◇ *Micromys minutus* - Dwergmuis
- ◇ *Accipiter gentilis* - Havik
- ◇ *Rallus aquaticus* - Waterral
- ◇ *Scolopax rusticola* - Houtsnip
- ◇ *Locustella naevia* - Sprinkhaanzanger
- ◇ *Acrocephalus scirpaceus* - Kleine karekiet
- ◇ *Acrocephalus palustris* - Bosrietzanger
- ◇ *Sylvia curruca* - Braamsluiper
- ◇ *Sylvia communis* - Grasmus
- ◇ *Lissotriton vulgaris* - Kleine watersalamander
- ◇ *Lissotriton helveticus* - Vinpootsalamander
- ◇ *Ichthyosaura alpestris* - Alpenwatersalamander
- ◇ *Proserpinus proserpina* - Teunisbloempijlstaart
- ◇ *Lycaena phlaeas* – Kleine vuurvlinder
- ◇ *Aphantopus hyperantus* – Koevinkje

Plantensoorten:

- ◇ *Neottia ovata* - Grote keverorchis
- ◇ *Epipactis phyllanthes* – Dichte wespenorchis
- ◇ *Dactylorhiza fuchsii* - Bosorchis
- ◇ *Dactylorhiza maculata* - Gevlekte orchis
- ◇ *Dactylorhiza praetermissa* - Rietorchis
- ◇ *Ophrys apifera* - Bijenororchis
- ◇ *Lycopodium clavatum* - Grote wolfsklauw

3.3. Link tussen de SBZ en het ontwerp van plan

De perimeters van de wijzigingen in de grafische voorschriften van het GBP situeren zich:

- ◇ Voor het **parkinggebied**: aan de rand van het Natura 2000-gebied;
- ◇ Voor het **compensatiegebied**: in het Natura 2000-gebied.

Het **parkinggebied** is, zoals de naam al aangeeft en zoals bepaald in het besluit tot inleiding van de wijziging van het GBP en het Masterplan voor de voormalige hippodroom van Ukkel-Bosvoorde, bestemd voor de aanleg van een parkeerzone. Het doel van de GBP-wijziging is het behoud en de heraanleg van de bestaande parking mogelijk te maken, alsmede de eventuele uitbreiding ervan overeenkomstig de bevindingen van het MER met betrekking tot de parkeerbehoefte.

Het doel van het **compensatiegebied** is de wijziging van bestemming ter hoogte van het parkinggebied te compenseren door een gebied voor sport- of vrijetijdsactiviteiten om te vormen in bosgebied en, overeenkomstig het besluit tot inleiding van de wijziging van het GBP, de bescherming van de bestaande vegetatie te verbeteren. Noch het besluit tot inleiding van de wijziging van het GBP noch het Masterplan voorzien in een specifieke inrichting op deze locatie.

Figuur 12: Perimeters van de wijzigingen van de grafische voorschriften van het GBP (rood) en de SBZ BE1000001 (groen gearceerd)

De wijziging van het schriftelijke voorschrift van het GBP heeft alleen betrekking op **een deel van de voormalige hippodroom van Ukkel-Bosvoorde** en heeft geen gevolgen voor de rest van de Natura 2000-gebieden. Het gebied van erfdienstbaarheden langs de randen van bossen en wouden blijft dan ook van toepassing op de rest van het grondgebied van het BHG, overeenkomstig artikel 16 van het GBP. Het non-aedificandigebied wordt echter gewijzigd in de nabijheid van de perimeters van de gedeeltelijke wijzigingen van de grafische voorschriften van het GBP.

3.4. Beschrijving van het station IA1 "Zoniënwoud"

In het technisch en wetenschappelijk dossier van december 2002 wordt station IA1 als volgt beschreven:

Het Zoniënwoud strekt zich uit over een groot grondgebied dat de gewestgrenzen van Brussel overschrijdt en doorloopt tot in het Waalse en Vlaamse Gewest. De totale oppervlakte bedraagt ± 43 km². Het is het belangrijkste loofhoutbos in de Belgische leemstreek (8.000 km²). Dit eeuwenoude bos wordt vooral gekenmerkt door zijn hoge beukenbos ("kathedraalbeukenbos"). Er bestaan verschillende soorten van, afhankelijk van de kenmerken van de bodem. Het bos heeft ook prachtige eikenbossen en gemengde bossen met een rijke voorjaarsflora, en, in de valleien, opmerkelijke alluviale bosgroepen. [...]

Het Brusselse Zoniënwood staat voortdurend bloot aan allerlei vormen van milieubelasting, gezien het directe contact met de stedelijke omgeving. Daarom is het belangrijk om bufferzones rond het bos te creëren om het in stand te houden. [...]

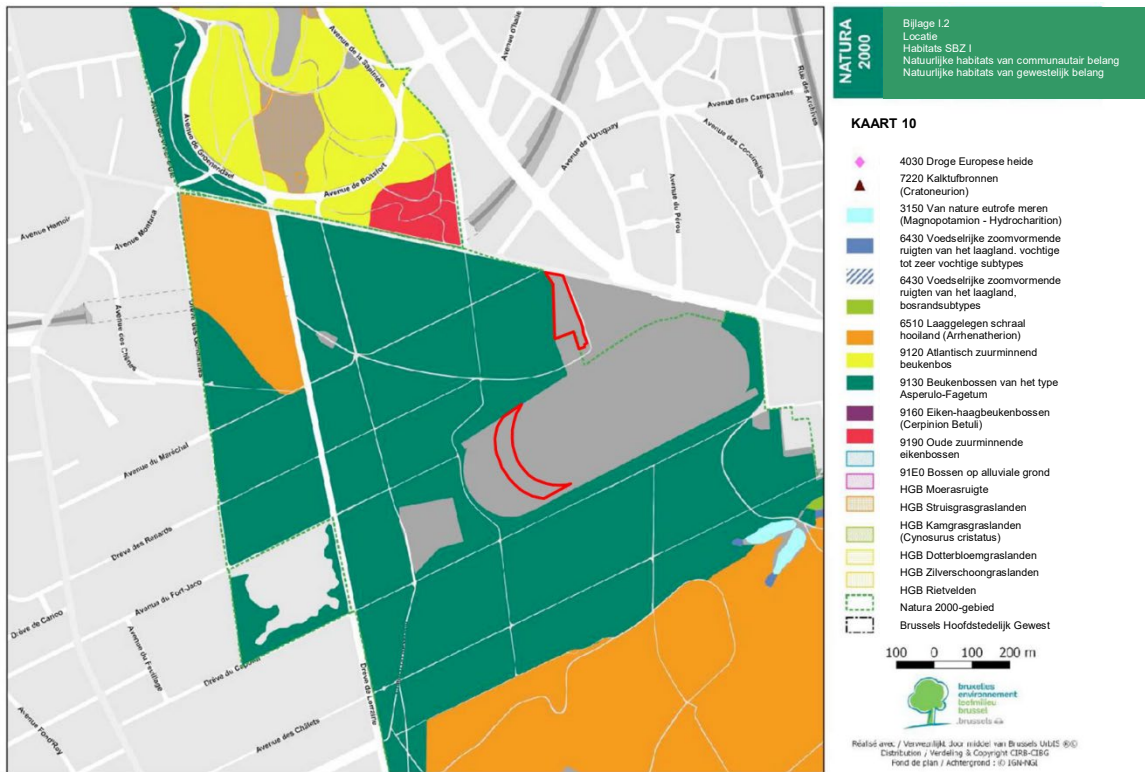
Aangezien het Zoniënwood bovendien een grensoverschrijdend gebied vormt met het Waalse en het Vlaamse Gewest, waar het ook is voorgesteld als "Speciale Beschermingszone", dient dit station beschouwd te worden als onderdeel van een meer algemeen gebied dat is voorgesteld in het kader van de Habitatrictlijn.

3.5. Habitats en soorten van communautair of gewestelijk belang die in en rond het project voorkomen

3.5.1. Habitats van communautair of gewestelijk belang

Op de volgende kaart, die is overgenomen uit het aanwijzingsbesluit, zijn de habitats van communautair belang in en rond de voormalige hippodroom van Ukkel-Bosvoorde aangegeven.

Figuur 13: Habitats van communautair belang

De perimeters voor de wijziging van de grafische voorschriften van het GBP bevinden zich in de onmiddellijke nabijheid van een eiken-haagbeukbos (habitat 9160).

Figuur 14: Habitat 9160 nabij de perimeters van de wijzigingen van de grafische voorschriften van het GBP

3.5.2. Soorten van communautair of gewestelijk belang

Volgens de kaart met waarnemingen van soorten van communautair of gewestelijk belang die beschikbaar is op de website <https://geodata.leefmilieu.brussels>:

- ◇ **Parkinggebied:** in het parkinggebied werden geen soorten van communautair of gewestelijk belang waargenomen.

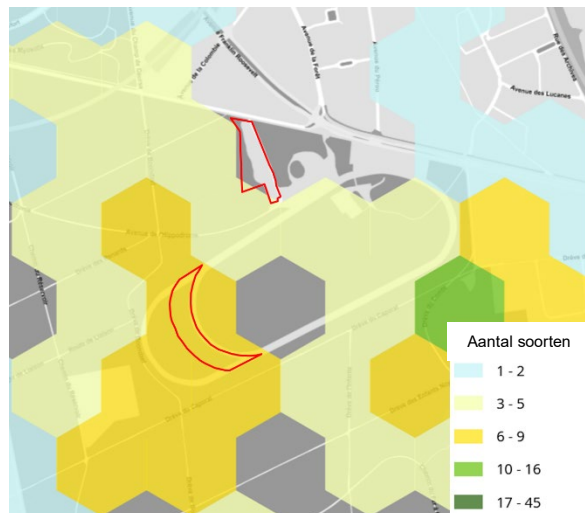
De volgende soorten komen echter voor in het beboste gebied ten westen van de parking:

- Iepenpage (*Satyrrium w-album*)
- Middelste bonte specht (*Dendrocopos medius*)
- Havik (*Accipiter gentilis*)
- Slechtvalk (*Falco peregrinus*)
- Houtsnip (*Scolopax rusticola*)
- Koevinkje (*Aphantopus hyperantus*)
- Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*)
- Baardvleermuis (*Myotis mystacinus*)

- ◇ **Compensatiegebied:** er werden verschillende soorten van communautair of gewestelijk belang waargenomen in het compensatiegebied, met name:

- Middelste bonte specht (*Dendrocopos medius*)
- Zwarte specht (*Dryocopus martius*)
- Boerenwaluw (*Hirundo rustica*)
- Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*);
- Baardvleermuis (*Myotis mystacinus*)
- Grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*)
- Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*)
- Gladneus (*Nyctalus sp*)
- Watervleermuis (*Myotis daubentonii*)
- Havik (*Accipiter gentilis*)
- Koevinkje (*Aphantopus hyperantus*)
- Iepenpage (*Satyrrium w-album*)
- Meikever (*Melolontha melolontha*)

Figuur 15: Aantal Natura 2000-"doelsoorten" dat sinds 1 januari 2000 is waargenomen

3.6. Instandhoudingsdoelstellingen

Het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 16 april 2016 tot aanwijzing van het Natura 2000-gebied BE1000001 vermeldt een reeks instandhoudingsdoelstellingen voor habitats en soorten van communautair of gewestelijk belang of die strikt beschermd zijn in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De instandhoudingsdoelstellingen van de habitats en soorten die aanwezig (habitats) of potentieel aanwezig (soorten) zijn in de nabijheid van de perimeters van de gedeeltelijke wijzigingen van de grafische en schriftelijke voorschriften van het GBP worden in de volgende tabellen opgesomd. Naast de kwalitatieve en kwantitatieve doelstellingen omvatten zij ook de uit te voeren beheermaatregelen en de ecologische eisen van de soorten.

Tabel 1: Instandhoudingsdoelstellingen voor de habitats van communautair belang

Habitats van communautair belang	Oppervlakte	Kwantitatieve doelstellingen	Kwalitatieve doelstellingen	Algemene maatregelen
9160 Subatlantische en Midden-Europese eiken-haagbeukenbossen behorend tot het <i>Carpinion betuli</i>	191 ha	Minstens het behoud van de bestaande oppervlakte	<ul style="list-style-type: none"> • Evolueren naar een gunstige staat van instandhouding op 75% van de oppervlakte • Ontwikkeling van een boshabitat met een gediversifieerde horizontale en verticale structuur • Handhaving van minstens 5% van het totale staande volume aan dood hout, staand of op de grond • Handhaving of geleidelijk herstel van boom- en struiklagen, bestaande uit een mengsel van soorten die kenmerkend zijn voor deze habitat, zoals <i>Fagus sylvatica</i>, <i>Quercus robur</i>, <i>Quercus petraea</i>, <i>Fraxinus excelsior</i>, <i>Prunus avium</i>, <i>Corylus avellana</i>, <i>Carpinus betulus</i>, <i>Acer campestre</i>, <i>Crataegus monogyna</i>, <i>Tilia platyphyllos</i>, <i>Cornus sanguinea</i>, <i>Euonymus europaeus</i>, <i>Tilia cordata</i>, <i>Populus tremula</i>, <i>Ribes rubrum</i>, <i>Salix caprea</i>, <i>Betula pendula</i>, <i>Sorbus aucuparia</i>, <i>Ulmus minor</i>, <i>Ulmus laevis</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Bij aanplantingen en/of natuurlijke regeneratie de voorkeur geven aan natuurlijke soorten die typisch zijn voor de habitat • Toename van de hoeveelheid dood hout dat staat of op de grond ligt • Actief beheer van invasieve exotische soorten (zie bijlage IV van de ordonnantie) om de verspreiding ervan te beperken of ze uit te roeien • Verwijdering van de bronnen van eutrofiëring • Kanalisering van recreatief gebruik om kwetsbare gebieden te beschermen • Ontwikkeling van een randvegetatie op de grenzen van bospercelen en op open plekken

**Ontwerp van gedeeltelijke wijziging van het GBP
Voormalige hippodroom van Ukkel-Bosvoorde
Passende beoordeling van de effecten op een Natura 2000-site**

Tabel 2: Instandhoudingsdoelstellingen voor de soorten van communautair belang

Volksnaam	Wetenschappelijke naam	Kwantitatieve doelstellingen	Kwalitatieve doelstellingen	Ecologische eisen van de soort
Nauwe korfslak	<i>Vertigo angustior</i>	<ul style="list-style-type: none"> Op zijn minst instandhouding van de bestaande populaties Indien mogelijk, uitbreiding van deze populaties en hun ontwikkeling 	<ul style="list-style-type: none"> Kwalitatieve verbetering van de habitat van de soort Realisatie van een netwerk van gunstige habitats voor de soort in de Woluwevallei Zie kwalitatieve doelstellingen inzake habitat 6430 	<ul style="list-style-type: none"> Geen zeer grote en snelle veranderingen in het waterpeil Open houden van de moerasruigte van de vochtige weide door maximaal één keer per jaar te maaien De permanente ophoping van nat strooisel toestaan Geen vertrapping in de moerasruigte Geen afschrapingswerken (of verwijdering van vegetatie met strooisel)
Vliegend hert	<i>Lucanus cervus</i>	<ul style="list-style-type: none"> Op zijn minst instandhouding van de bestaande populaties Indien mogelijk, uitbreiding van deze populaties en hun ontwikkeling op minstens 3 voortplantingssites 	<ul style="list-style-type: none"> Kwalitatieve verbetering van de habitat van de soort Aanleg van een netwerk van voor de soort gunstige natuurlijke en kunstmatige habitats (totems) dat zich uitstrekt vanaf de plaatsen waar de soort voorkomt Zie instandhoudingsdoelstellingen voor habitats 9120, 9130, 9160, 9190 en 6430 	<ul style="list-style-type: none"> Aanwezigheid van staand dood hout, oude of stervende bomen, bij voorkeur aan de randen en op zonnige taluds en hellingen Aanwezigheid van populaties van gastheersoorten zoals <i>Quercus robur</i>, <i>Quercus petraea</i>, <i>Ulmus</i> spp., <i>Prunus</i> spp., <i>Tilia</i> spp enz. Aanwezigheid van een netwerk van oude bomen (van gastheersoorten) in de bosgebieden Aanwezigheid van stedelijke biotopen en landschapselementen om de ecologische coherentie van het Natura 2000-netwerk en het Brusselse ecologische netwerk te verbeteren
Bittervoorn	<i>Rhodeus sericeus amarus</i>	<ul style="list-style-type: none"> Op zijn minst instandhouding van de bestaande populaties Geleidelijke uitbreiding van deze bestaande populaties 	<ul style="list-style-type: none"> Kwalitatieve verbetering van de habitat van de soort Realisatie van een netwerk van gunstige habitats voor de soort in SBZ I Zie kwalitatieve doelstellingen inzake habitat 3150 	<ul style="list-style-type: none"> Aanwezigheid van een goede waterkwaliteit in rivieren en watervlakken Aanwezigheid van paaigebieden met een lage organische belasting en goed zuurstofhoudend water zonder langdurig zuurstoftekort Aanwezigheid van paaigebieden met zoetwatermosselloorten Geen of weinig herbevolking, geen gravende soorten Gedeeltelijke ruiming gespreid over verschillende jaren Aanwezigheid van voldoende oversteekbare verbindingen tussen traagwaterhabitats en het riviersysteem om de soort in staat te stellen zich opnieuw te vestigen Geen snelle veranderingen in het peil van de rivieren en geen opdroging van de watermassa's
Vleermuizen in het algemeen	<i>Chiroptera</i>	<ul style="list-style-type: none"> Op zijn minst instandhouding van de bestaande populaties 	<p>Verblijfplaatsen</p> <ul style="list-style-type: none"> Bescherming, optimalisering en onderhoud van bekende zomer- en overwinteringsplaatsen in gebouwen en ondergronds. Onderzoek en realisatie van mogelijkheden voor de ontwikkeling van nieuwe verblijfplaatsen, bescherming van verblijfplaatsen in holle bomen Het aantal holle bomen verhogen tot 7-10 per 	<ul style="list-style-type: none"> Aanwezigheid van stedelijke biotopen en landschapselementen om de ecologische coherentie van het Natura 2000-netwerk en het Brusselse ecologische netwerk te verbeteren Aanwezigheid van holle bomen, staand dood hout, oude of stervende bomen Ontwikkeling van een boshabitat met een gediversifieerde horizontale en verticale structuur

**Ontwerp van gedeeltelijke wijziging van het GBP
Voormalige hippodroom van Ukkel-Bosvoorde
Passende beoordeling van de effecten op een Natura 2000-site**

			<p>hectare. Deze toename wordt bereikt door het behoud van verouderingseilanden en oude bomen verspreid over het bos</p> <p>Connectiviteit:</p> <ul style="list-style-type: none"> Instandhouding van donkere vluchtcorridors tussen en binnen Natura 2000-gebieden. Ervoor zorgen dat de functionele vluchtverbindingen in het Zoniënwood en tussen het woud en de rest van SBZ I behouden blijven <p>Foerageergebieden:</p> <ul style="list-style-type: none"> Handhaving of ontwikkeling van gelaagde randen tussen bosgebieden en open gebieden Zie doelstellingen voor habitat 6430, bosranden, boshabitats, weiden, vijvers en waterlopen 	<ul style="list-style-type: none"> Afwezigheid van storende verlichting Doorgangen onder en over weg- en spoorweginfrastructuur Beschikbaarheid van verblijfplaatsen in gebouwen en ondergronds Bescherming van bestaande verblijfplaatsen en het creëren of ontwikkelen van nieuwe verblijfplaatsen in gebouwen en ondergronds, in het bijzonder die waarvan bekend is dat er vleermuizen aanwezig zijn, met inbegrip van: <ul style="list-style-type: none"> Rood Klooster, Priorij (zolder), boerderij (kelders), ondergrondse kelder aan de achterkant van de boerderij Voormalige ijskelder, eigendom van Huart Massartuin: voormalige haspel Het Tournay-Solvaypark: ijskelders en kelders van het kasteel Vuursteendomein: voormalige garage Kelders van het voormalige kasteel Clos des Chênes Ondergrondse gangen in inlandse natuursteen en/of baksteen onder het Zoniënwood De Lorrainedreef, de Waterlooosesteenweg, de Ring R0 en de spoorlijn 161 in het Zoniënwood Ter Kamerenbos: ondergronds
Meervleermuis	<i>Myotis dasycneme</i>	Minstens behoud van de bestaande populaties	<ul style="list-style-type: none"> Kwalitatieve verbetering van de habitat van de soort door ecologisch herstel van bestaande vijvers, moerassen en poelen Zorg voor een goede waterkwaliteit, vooral in de foerageergebieden Onderhoud of herstel van een gevarieerd landschap Samengesteld uit bosgebieden en bosranden, alsook stedelijke biotopen en lineaire landschapselementen Behoud en indien mogelijk ontwikkeling van een netwerk van zomer- en winterverblijfplaatsen, foerageergebieden en onverlichte vliegroutes Zie instandhoudingsdoelstellingen voor habitats 3150 en 6430 	Zie deel "Vleermuizen in het algemeen" hierboven
Ingekorven vleermuis	<i>Myotis emarginatus</i>	Minstens behoud van de bestaande populaties	<ul style="list-style-type: none"> Kwalitatieve verbetering van de habitat van de soort instandhouding of herstel van een gevarieerd landschap bestaande uit weiden omgeven door levende hagen binnen een heggennetwerk, hooilanden (een- of tweemaal per jaar), randen, boomgaarden en beboste gebieden, alsmede stedelijke biotopen en lineaire landschapselementen. 	<ul style="list-style-type: none"> Zie deel "Vleermuizen in het algemeen" hierboven Aanwezigheid van vee dat niet met antibiotica is behandeld

**Ontwerp van gedeeltelijke wijziging van het GBP
Voormalige hippodroom van Ukkel-Bosvoorde
Passende beoordeling van de effecten op een Natura 2000-site**

			<ul style="list-style-type: none"> • Behoud en, indien mogelijk, ontwikkeling van een netwerk van zomer- en winterverblijfplaatsen, foerageergebieden en onverlichte vliegroutes Zie instandhoudingsdoelstellingen voor habitats 6430, 6510, 9120, 9130, 9160 en 91E0 	
Bechsteins vleermuis	<i>Myotis bechsteinii</i>	Minstens behoud van de bestaande populaties	<ul style="list-style-type: none"> • Geleidelijke verbetering van de kwaliteit van de habitat van de soort door een gediversifieerd bosbeheer, behoud en ontwikkeling van een horizontaal en verticaal gediversifieerde bosstructuur met veel holle bomen en gelaagde randen, alsmede lineaire landschapselementen in de meer open gebieden • Beperking van lichtbronnen in foerageergebieden • Handhaving en ontwikkeling van onverlichte vliegroutes, bv. de tunnels onder de infrastructuur in het Zoniënwood • Zie instandhoudingsdoelstellingen voor habitats 9120, 9130, 9160, 9190, 91E0, 6510 en 6430 	Zie deel "Vleermuizen in het algemeen" hierboven
Grote hoefijzerneus	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	Minstens behoud van de bestaande populaties	<ul style="list-style-type: none"> • Instandhouding of herstel van een gevarieerd landschap bestaande uit weiden omgeven door levende hagen binnen een heggennetwerk, hooilanden (een- of tweemaal per jaar), boomgaarden, randen en beboste gebieden, alsmede stedelijke biotopen en lineaire landschapselementen • Zie instandhoudingsdoelstellingen voor habitats 9120, 9130, 9160, 9190, 91E0, 6510 en 6430 	Zie deel "Vleermuizen in het algemeen" aan het einde van de lijst
Kamsalamander	<i>Triturus cristatus</i>	Terugkeer van een levensvatbare populatie in het Brussels Gewest	<ul style="list-style-type: none"> • Geleidelijke verbetering van de kwaliteit van de habitat van de soort door ecologisch herstel van bestaande vijvers, moerassen en poelen • Onderzoeken van de mogelijkheid om in de omgeving poelen met overwinteringsplaatsen (steen- en houtstapels) aan te leggen • Realisatie van een netwerk van gunstige habitats voor de soort in SBZ I • Handhaving van een goede waterkwaliteit in gebieden en op plaatsen waar de soort voorkomt • Zie instandhoudingsdoelstellingen voor habitats 3150, 6430, 9160 en 91E0 	<ul style="list-style-type: none"> • Aanwezigheid van een goede waterkwaliteit in rivieren en watervlakken • Totstandbrenging van een verbinding met de bestaande populaties in het Zoniënwood nabij de grenzen van het Gewest • Weinig of geen visdichtheid • Aanwezigheid van een netwerk van zonnige aquatische habitats met een vegetatie van natuurlijke aquatische biocenoses (diepe poelen, vijvers enz.) en terrestrische habitats (struikheggen, grasstroken, houtstapels, steenhopen, bosjes enz.) binnen een perimeter die is aangepast aan de behoeften van de soort

**Ontwerp van gedeeltelijke wijziging van het GBP
Voormalige hippodroom van Ukkel-Bosvoorde
Passende beoordeling van de effecten op een Natura 2000-site**

Tabel 3: Instandhoudingsdoelstellingen voor de in bijlage II.1.2 van de Ordonnantie genoemde soorten

Volksnaam	Wetenschappelijke naam	Kwantitatieve doelstellingen	Kwalitatieve doelstellingen	Ecologische eisen van de soort
Grote zilverreiger	<i>Ardea alba</i>	Aanwezigheid van de soort in de winter en tijdens de trekperiode (3-6 individuen)	<ul style="list-style-type: none"> Instandhouding of herstel van geschikte rust- en foerageerhabitats voor de soort, rekening houdend met de ecologische vereisten Zie instandhoudingsdoelstellingen voor habitats 3150, 6430, 6510 en 91E0 	<ul style="list-style-type: none"> Aanwezigheid van een goede waterkwaliteit in rivieren en ondiepe watervlakken De stillere vijvers beschermen tegen verdere uitbreiding van recreatieve wateractiviteiten
Nonnetje	<i>Mergus albellus</i>	Aanwezigheid van de soort in de winter en tijdens de trekperiode	<ul style="list-style-type: none"> Instandhouding of herstel van geschikte rust- en foerageerhabitats voor de soort, rekening houdend met de ecologische vereisten Behoud van een reeks vijvers die geschikt zijn voor de soort tijdens de trek en in de winter Zie kwalitatieve doelstellingen inzake habitat 3150 	<ul style="list-style-type: none"> Aanwezigheid van een goede waterkwaliteit in rivieren en watervlakken De stillere vijvers beschermen tegen verdere uitbreiding van recreatieve wateractiviteiten
Wespendief	<i>Pernis apivorus</i>	Handhaving van 2-4 broedparen in SBZ I	<ul style="list-style-type: none"> Instandhouding of herstel van geschikte rust-, foerageer- en voortplantingshabitats voor de soort, rekening houdend met de ecologische vereisten Zie instandhoudingsdoelstellingen voor habitats 4030, 9120, 9130, 9160, 9190 en 91E0 	<ul style="list-style-type: none"> Aanwezigheid van tijdelijke en/of permanente open plekken in het Zoniënwoud Het gebied rond de nestbomen en de omgeving ervan beschermen tegen recreatiedruk en vernieling Aanwezigheid van verouderingseilanden rond de broedplaatsen In de nabijheid van de bezette bosgebieden bevinden zich open gebieden die rijk zijn aan nesten van wespen en hommels, reptielen en amfibieën
Slechtvalk	<i>Falco peregrinus</i>	Instandhouding van de populaties van soorten natuurlijke prooien	<ul style="list-style-type: none"> Instandhouding en herstel van een gevarieerd landschap bestaande uit bosgebieden en bosranden, alsook stedelijke biotopen en lineaire landschapselementen Aanmoedigen van de nestbouw op grote gebouwen 	<ul style="list-style-type: none"> Aanwezigheid van voldoende omliggende (semi-)natuurlijke en randstedelijke milieus om de diversiteit van potentiële prooien in stand te houden
Nachtzwaluw	<i>Caprimulgus europaeus</i>	Aanwezigheid van de soort tijdens de trekperiode	<ul style="list-style-type: none"> Instandhouding of herstel van geschikte rust- en foerageerhabitats voor de soort, rekening houdend met de ecologische vereisten Zie instandhoudingsdoelstellingen voor habitats 4030, 9120, 9130, 9160 en 9190 	<ul style="list-style-type: none"> Aanwezigheid van open zones in de bossen, zoals heidevelden, open plekken of jonge aanplantingen Aanwezigheid van geïsoleerde bomen in open gebieden Lage dichtheid aan everzwijnen
Ijsvogel	<i>Alcedo atthis</i>	Handhaving van 2-4 broedparen in SBZ I	<ul style="list-style-type: none"> Instandhouding of herstel van geschikte rust-, foerageer- en voortplantingshabitats voor de soort, rekening houdend met de ecologische vereisten Zie kwalitatieve doelstellingen inzake habitats 6430 en 91E0 	<ul style="list-style-type: none"> Aanwezigheid van een goede waterkwaliteit in rivieren en grote watervlakken Bescherming van de nestplaatsen tegen verstoring en vernieling Instandhouding of ontwikkeling van nest- en voederplaatsen langs beken en vijvers Aanwezigheid van een aanzienlijke biomassa aan kleine vissen Aanwezigheid van voldoende riviervegetatie als foerageergebied voor vogels
Zwarte specht	<i>Dryocopus martius</i>	Handhaving van 3-5 broedparen in SBZ I	<ul style="list-style-type: none"> Instandhouding of herstel van geschikte rust-, foerageer- en voortplantingshabitats voor de soort, rekening houdend met de ecologische vereisten Zie instandhoudingsdoelstellingen voor habitats 9120, 9130, 9160, 9190 en 91E0 	<ul style="list-style-type: none"> Bescherming van de omgeving van nestbomen tegen verstoring en vernieling Aanwezigheid van grote en oude bomen in beboste gebieden, zoals <i>Fagus sylvatica</i>, <i>Pinus sylvestris</i>, <i>Larix decidua</i>, ...

**Ontwerp van gedeeltelijke wijziging van het GBP
Voormalige hippodroom van Ukkel-Bosvoorde
Passende beoordeling van de effecten op een Natura 2000-site**

				<ul style="list-style-type: none"> • Voldoende dichtheid aan holle bomen en grote beuken • Aanwezigheid van voederplaatsen, hoofdzakelijk miervriendelijke habitats die rijk zijn aan dood hout
Middelste bonte specht	<i>Dendrocopos medius</i>	Handhaving van 18-25 broedparen in SBZ I	<ul style="list-style-type: none"> • Instandhouding of herstel van geschikte rust-, foerageer- en voortplantingshabitats voor de soort, rekening houdend met de ecologische vereisten • Zie instandhoudingsdoelstellingen voor habitats 9120, 9130, 9160, 9190 en 91E0 	<ul style="list-style-type: none"> • Aanwezigheid van een evenwichtige vertegenwoordiging van leeftijdsklassen in de bossen en instandhouding van grote eikenbomen (meer dan 200 cm in omtrek) • Aanwezigheid van dode en holle bomen en groepjes van grote bomen

Tabel 4: Instandhoudingsdoelstellingen voor de soorten van gewestelijk belang

Volksnaam	Wetenschappelijke naam	Kwantitatieve doelstellingen	Kwalitatieve doelstellingen	Ecologische eisen van de soort
Steenmarter	<i>Martes foina</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Op zijn minst instandhouding van de bestaande populaties 	<ul style="list-style-type: none"> • Behoud of herstel van een gevarieerd landschap bestaande uit bosgebieden en bosranden, alsook stedelijke biotopen en lineaire landschapselementen • Creatie van een netwerk van habitats binnen de SBZ dat gunstig is voor de soort, rekening houdend met de ecologische eisen van de soort 	<ul style="list-style-type: none"> • Aanwezigheid van toevluchtsoorten • Aanwezigheid van stedelijke biotopen en landschapselementen om de ecologische coherentie van het Natura 2000-netwerk en het Brusselse ecologische netwerk te verbeteren • Aanwezigheid van boomgaarden en fruitbomen
Boommarter	<i>Martes martes</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkeling van een populatie 	<ul style="list-style-type: none"> • Instandhouding of herstel van geschikte rust-, foerageer- en voortplantingshabitats voor de soort, rekening houdend met de ecologische vereisten • Ontwikkeling van een netwerk van gunstige habitats voor de soort in SBZ I • Zie instandhoudingsdoelstellingen voor habitats 9120, 9130, 9160, 9190 en 91E0 	<ul style="list-style-type: none"> • Aanwezigheid van grote en oude holle bomen in beboste gebieden, zoals <i>Fagus sylvatica</i>, <i>Pinus sylvestris</i>, <i>Larix decidua</i>, ... • Aanwezigheid van leidingen of voetgangersbruggen bij alle wegen met veel verkeer die SBZ I kruisen
Eikelmuis	<i>Eliomys quercinus</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Op zijn minst instandhouding van de bestaande populaties 	<ul style="list-style-type: none"> • Instandhouding of herstel van geschikte rust-, foerageer- en voortplantingshabitats voor de soort, rekening houdend met de ecologische eisen van de soort • Ontwikkeling van een netwerk van gunstige habitats voor de soort in SBZ I • Behoud of herstel van een gevarieerd landschap bestaande uit bosgebieden en bosranden, alsook stedelijke biotopen en lineaire landschapselementen • Behoud van bestaande boomgaarden, aanplanting van typische Brabantse fruitbomen • Zie instandhoudingsdoelstellingen voor habitats 6510 en 6430 	<ul style="list-style-type: none"> • Aanwezigheid van toevluchtsoorten • Aanwezigheid van boomgaarden en fruitbomen • Aanwezigheid van overwinteringshabitats (eventueel door het plaatsen van nestkasten) • Aanwezigheid van stedelijke biotopen en lineaire landschapselementen om de ecologische coherentie van het Natura 2000-netwerk en het Brusselse ecologische netwerk te verbeteren
Huiszwaluw	<i>Delichon urbica</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Op zijn minst instandhouding van de bestaande populaties in de buurt van de SBZ I 	<ul style="list-style-type: none"> • Behoud of herstel van een gevarieerd landschap bestaande uit bosgebieden en bosranden, alsook stedelijke biotopen en lineaire landschapselementen • Zie instandhoudingsdoelstellingen voor habitats 3150, 6430 en 6510 	<ul style="list-style-type: none"> • Aanwezigheid van modderige gebieden in de nabijheid van broedplaatsen • Aanwezigheid van stedelijke biotopen en landschapselementen om de ecologische coherentie van het Natura 2000-netwerk en het Brusselse ecologische netwerk te verbeteren
Boerenzwaluw	<i>Hirundo rustica</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Minstens behoud van een broedgebied voor de soort 	<ul style="list-style-type: none"> • Behoud of herstel van een gevarieerd landschap bestaande uit bosgebieden en bosranden, alsook stedelijke biotopen en lineaire landschapselementen, rekening houdend met de ecologische eisen van de soort 	<ul style="list-style-type: none"> • Aanwezigheid van vee • Aanwezigheid van gebouwen die toegankelijk zijn voor de soort • Aanwezigheid van natte, lemige, kale grond in de

**Ontwerp van gedeeltelijke wijziging van het GBP
Voormalige hippodroom van Ukkel-Bosvoorde
Passende beoordeling van de effecten op een Natura 2000-site**

				<p>nabijheid van nestplaatsen</p> <ul style="list-style-type: none"> Aanwezigheid van stedelijke biotopen en landschapselementen om de ecologische coherentie van het Natura 2000-netwerk en het Brusselse ecologische netwerk te verbeteren
Hazelworm	<i>Anguis fragilis</i>	<ul style="list-style-type: none"> Op zijn minst instandhouding van de bestaande populaties 	<ul style="list-style-type: none"> Instandhouding of herstel van geschikte rust-, foerageer- en voortplantingshabitats voor de soort, rekening houdend met de ecologische eisen van de soort Ontwikkeling van een netwerk van gunstige habitats voor de soort Zie instandhoudingsdoelstellingen voor habitats 6430, 9120, 9130 en 9190 	<ul style="list-style-type: none"> Aanwezigheid van stedelijke biotopen en landschapselementen om de ecologische coherentie van het Natura 2000-netwerk en het Brusselse ecologische netwerk te verbeteren
Levendbarende hagedis	<i>Lacerta vivipara</i>	<ul style="list-style-type: none"> Op zijn minst instandhouding van de bestaande populaties 	<ul style="list-style-type: none"> Instandhouding of herstel van geschikte rust-, foerageer- en voortplantingshabitats voor de soort, rekening houdend met de ecologische eisen van de soort Zie instandhoudingsdoelstellingen voor habitats 6430, 9120, 9130 en 9190 	<ul style="list-style-type: none"> Aanwezigheid van stedelijke biotopen en landschapselementen om de ecologische coherentie van het Natura 2000-netwerk en het Brusselse ecologische netwerk te verbeteren
Vuursalamander	<i>Salamandra salamandre</i>	<ul style="list-style-type: none"> Op zijn minst instandhouding van de bestaande populaties 	<ul style="list-style-type: none"> Instandhouding of herstel van geschikte rust-, foerageer- en voortplantingshabitats voor de soort, rekening houdend met de ecologische vereisten Ontwikkeling van een netwerk van gunstige habitats voor de soort in het Zoniënwood Zie kwalitatieve doelstellingen voor habitats 6430, 9120, 9130, 9160 en 91E0 	<ul style="list-style-type: none"> Aanwezigheid van kleine, ondiepe, visloze poelen Aanwezigheid van dood hout en een dikke laag strooisel Aanwezigheid van kleine natuurlijke beekjes met schoon water
Meikever	<i>Melolontha melolontha</i>	<ul style="list-style-type: none"> Op zijn minst instandhouding van de bestaande populaties 	<ul style="list-style-type: none"> Instandhouding of herstel van geschikte habitats voor de verschillende ontwikkelingsstadia van eieren, rupsen, poppen en adulten, rekening houdend met de ecologische eisen van de soort Instandhouding en herstel van een gevarieerd landschap bestaande uit bosgebieden en bosranden, alsook stedelijke biotopen en lineaire landschapselementen Zie instandhoudingsdoelstellingen voor habitats 6510, 9120, 9130, 9190 en 6430 	<ul style="list-style-type: none"> Aanwezigheid van volwassen waardplanten zoals <i>Quercus robur</i>, <i>Quercus petraea</i>, <i>Acer campestre</i>, <i>Salix caprea</i> en <i>Fagus sylvatica</i> Aanwezigheid van stedelijke biotopen en landschapselementen om de ecologische coherentie van het Natura 2000-netwerk en het Brusselse ecologische netwerk te verbeteren
Goudglanzende schallebijter	<i>Carabus auronitens var. putseysi</i>	<ul style="list-style-type: none"> Handhaving of ontwikkeling van bestaande populaties 	<ul style="list-style-type: none"> Instandhouding of herstel van geschikte habitats voor de verschillende ontwikkelingsstadia van eieren, rupsen, poppen en adulten, rekening houdend met de ecologische eisen van de soort Zie instandhoudingsdoelstellingen voor habitats 9120, 9130, 9160 en 9190 	<ul style="list-style-type: none"> Aanwezigheid van dode bomen, met name eiken en beuken Aanwezigheid van een dikke laag strooisel Aanwezigheid van een samenhangend netwerk van boomhabitats binnen het bos Aanwezigheid van dood hout in bosvalleien
Grote weerschijnvlinder	<i>Apatura iris</i>	<ul style="list-style-type: none"> Op zijn minst instandhouding van de bestaande populaties 	<ul style="list-style-type: none"> Instandhouding of herstel van geschikte habitats voor de verschillende ontwikkelingsstadia van eieren, rupsen, poppen en adulten, rekening houdend met de ecologische eisen van de soort Zie kwalitatieve doelstellingen inzake habitats 6430, 9160 en 91E0 	<ul style="list-style-type: none"> Aanwezigheid van waardplanten, zoals <i>Salix sp</i> en <i>Populus tremula</i> Aanwezigheid van voedselbronnen voor de soort, zoals mineraalrijke plassen
Iepenpage	<i>Satyrion w-album</i>	<ul style="list-style-type: none"> Op zijn minst instandhouding van de bestaande populaties 	<ul style="list-style-type: none"> Instandhouding of herstel van geschikte habitats voor de verschillende ontwikkelingsstadia van eieren, rupsen, poppen en adulten, rekening houdend met de ecologische eisen van 	<ul style="list-style-type: none"> Aanwezigheid van stedelijke biotopen en landschapselementen om de ecologische coherentie van het Natura 2000-netwerk en het

**Ontwerp van gedeeltelijke wijziging van het GBP
Voormalige hippodroom van Ukkel-Bosvoorde
Passende beoordeling van de effecten op een Natura 2000-site**

			<p>de soort</p> <ul style="list-style-type: none"> Planten van olmen (<i>Ulmus</i> spp.) Zie instandhoudingsdoelstellingen voor habitats 9130, 9160, 91E0 en 6430 	<p>Brusselse ecologische netwerk te verbeteren</p> <ul style="list-style-type: none"> Aanwezigheid van waardplanten (olmen, <i>Ulmus</i> spp.) en nectarhoudende soorten zoals braamstruik (<i>Rubus</i> sp.) en wilde liguster (<i>Ligustrum vulgare</i>)
Sleedoornpage	<i>Thecla betulae</i>	<ul style="list-style-type: none"> Op zijn minst instandhouding van de bestaande populaties 	<ul style="list-style-type: none"> Instandhouding of herstel van geschikte habitats voor de verschillende ontwikkelingsstadia van eieren, rupsen, poppen en adulten, rekening houdend met de ecologische eisen van de soort Behoud of herstel van een gevarieerd landschap bestaande uit bosgebieden en bosranden, alsook stedelijke biotopen en lineaire landschapselementen Zie kwalitatieve doelstellingen inzake habitat 6430 	<ul style="list-style-type: none"> Aanwezigheid van stedelijke biotopen en landschapselementen om de ecologische coherentie van het Natura 2000-netwerk en het Brusselse ecologische netwerk te verbeteren Aanwezigheid van waardplanten (Sleedoorn, <i>Prunus spinosa</i>) en zijn voornaamste nectarhoudende planten zoals hondsroos (<i>Rosa canina</i>), bosrank (<i>Clematis vitalba</i>) en echte guldenroede (<i>Solidago virgaurea</i>)

Tabel 5: Instandhoudingsdoelstellingen voor soorten die over het hele gewestelijke grondgebied een strikte bescherming genieten

Volksnaam	Wetenschappelijke naam	Kwantitatieve doelstellingen	Kwalitatieve doelstellingen	Ecologische eisen van de soort
Vleermuizen in het algemeen	<i>Chiroptera</i>	<ul style="list-style-type: none"> Op zijn minst instandhouding van de bestaande populaties 	<ul style="list-style-type: none"> Een beheer dat rekening houdt met de ecologische eisen van de soorten Connectiviteit: <ul style="list-style-type: none"> Instandhouding van donkere vluchtcorridors tussen en in Natura 2000-gebieden binnen de SBZ. Ervoor zorgen dat de functionele vluchtverbindingen gehandhaafd blijven Beperking van lichtvervuiling met in het bijzonder: <ul style="list-style-type: none"> Geen permanente verlichting in habitats van communautair belang Handhaving of vermindering van het bestaande verlichtingsniveau in het gebied Foeragegebieden: <ul style="list-style-type: none"> Handhaving of ontwikkeling van gelaagde randen tussen bosgebieden en open gebieden Zie doelstellingen voor habitat 6430, bosranden, boshabitats, weiden, vijvers en waterlopen 	<ul style="list-style-type: none"> Aanwezigheid van stedelijke biotopen en landschapselementen om de ecologische coherentie van het Natura 2000-netwerk en het Brusselse ecologische netwerk te verbeteren Aanwezigheid van holle bomen, staand dood hout, oude of stervende bomen Ontwikkeling van een boshabitat met een gediversifieerde horizontale en verticale structuur Afwezigheid van storende verlichting Doorgangen onder en over weg- en spoorweginfrastructuur Beschikbaarheid van verblijfplaatsen in gebouwen en ondergronds Bescherming van bestaande verblijfplaatsen en het creëren of ontwikkelen van nieuwe verblijfplaatsen in gebouwen en ondergronds, in het bijzonder die waarvan bekend is dat er vleermuizen aanwezig zijn, met inbegrip van: <ul style="list-style-type: none"> Rood Klooster, Priorij (zolder), boerderij (kelders), ondergrondse kelder aan de achterkant van de boerderij; voormalige ijskelder eigendom van Huart Massartuin: voormalige haspel Tournay-Solvaypark: ijskelders en kelders van het kasteel Vuursteendomein: voormalige garage Kelders van het voormalige kasteel Clos des Chênes Ondergrondse structuren onder de

Ontwerp van gedeeltelijke wijziging van het GBP
Voormalige hippodroom van Ukkel-Bosvoorde
Passende beoordeling van de effecten op een Natura 2000-site

				Lorrainedreef, de Ring R0 en de spoorlijn 161 in het Zoniënwoud - Ter Kamerenbos: ondergronds
Brandts Vleermuis Baardvleermuis Myotis de Natterer Gewone grootoorvleermuis Grijze grootoorvleermuis Gewone dwergvleermuis	<i>Myotis brandtii</i> <i>Myotis mystacinus</i> <i>Myotis nattereri</i> <i>Plecotus auritus</i> <i>Plecotus austriacus</i> <i>Pipistrellus pygmaeus</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Op zijn minst instandhouding van de bestaande populaties • Waar mogelijk, ontwikkeling van de populaties 	<ul style="list-style-type: none"> • Geleidelijke realisatie van een gevarieerd landschap bestaande uit bosgebieden en bosranden, alsook stedelijke biotopen en lineaire landschapselementen • Beperking van lichtbronnen in foerageergebieden • Beperking van lichtbronnen langs vliegroutes • Zie instandhoudingsdoelstellingen voor habitats 9120, 9130, 9160, 9190, 91E0, 6510 en 6430 	<ul style="list-style-type: none"> • Zie het deel "Vleermuizen in het algemeen" hierboven • Toepassing van de algemene maatregelen voor de habitats 9120, 9130, 9160, 9190, 91E0, 6510 en 6430 • Ervoor zorgen dat de gekende vluchtverbindingen tussen het Zoniënwoud en de vijvers in de rest van SBZ I (Woluvevallei) behouden blijven
Watervleermuis Rosse vleermuis Bosvleermuis Ruige dwergvleermuis	<i>Myotis daubentonii</i> <i>Nyctalus noctula</i> <i>Nyctalus leisleri</i> <i>Pipistrellus nathusii</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Op zijn minst instandhouding van de bestaande populaties • Waar mogelijk, ontwikkeling van de populaties 	<ul style="list-style-type: none"> • Geleidelijke verbetering van de kwaliteit van de habitat van de soorten door ecologisch herstel van bestaande vijvers, moerassen en poelen • Behoud of herstel van een gevarieerd landschap bestaande uit bosgebieden en bosranden, alsook stedelijke biotopen en lineaire landschapselementen • Zorgen voor een goede waterkwaliteit, vooral in de foerageergebieden • Beperking van lichtbronnen in foerageergebieden • Beperking van lichtbronnen langs vliegroutes • Zie instandhoudingsdoelstellingen voor habitats 9120, 9130, 9160, 9190, 91E0, 6510 en 6430; en langs de vliegroutes 	<ul style="list-style-type: none"> • Zie deel "Vleermuizen in het algemeen" hierboven • Toepassing van de algemene maatregelen voor de habitats 9120, 9130, 9160, 9190, 91E0, 6510 en 6430
Laatvlieger Gewone dwergvleermuis	<i>Eptesicus serotinus</i> <i>Pipistrellus pipistrellus</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Op zijn minst instandhouding van de bestaande populaties 	<ul style="list-style-type: none"> • Behoud of herstel van een gevarieerd landschap bestaande uit bosgebieden en bosranden, alsook stedelijke biotopen en lineaire landschapselementen • Zie instandhoudingsdoelstellingen voor habitats 9120, 9130, 9160, 9190, 91E0, 6510 en 6430 	
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Op zijn minst instandhouding van de bestaande populaties • Waar mogelijk, ontwikkeling van de populaties 	<ul style="list-style-type: none"> • Geleidelijke kwalitatieve verbetering van de habitat van de soort door de instandhouding en het herstel van een gevarieerd landschap bestaande uit bosgebieden en bosranden, alsook stedelijke biotopen met inbegrip van grasvelden en lineaire landschapselementen • Realisatie van een netwerk van gunstige habitats voor de soort in SBZ I • Zie instandhoudingsdoelstellingen voor habitats 6510, 6430, 9160 en 91E0 	<ul style="list-style-type: none"> • Aanwezigheid van stedelijke biotopen en landschapselementen om de ecologische coherentie van het Natura 2000-netwerk en het Brusselse ecologische netwerk te verbeteren • Ervoor zorgen dat de diversiteit van potentiële prooien behouden blijft • Aanwezigheid van leidingen of voetgangersbruggen bij alle wegen met veel verkeer die SBZ I kruisen
Wezel	<i>Mustela nivalis</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Op zijn minst instandhouding van de bestaande populaties • Waar mogelijk, ontwikkeling van de populaties 	<ul style="list-style-type: none"> • Geleidelijke kwalitatieve verbetering van de habitat van de soort door de instandhouding en het herstel van een gevarieerd landschap bestaande uit bosgebieden en bosranden, alsook stedelijke biotopen met inbegrip van grasvelden en lineaire landschapselementen • Realisatie van een netwerk van gunstige habitats voor de soort in SBZ I • Zie instandhoudingsdoelstellingen voor habitats 6510, 6430, 9130, 9160, 9120 en 91E0 	<ul style="list-style-type: none"> • Aanwezigheid van stedelijke biotopen en landschapselementen om de ecologische coherentie van het Natura 2000-netwerk en het Brusselse ecologische netwerk te verbeteren • Ervoor zorgen dat de diversiteit van potentiële prooien behouden blijft • Aanwezigheid van leidingen of voetgangersbruggen bij alle wegen met veel verkeer die SBZ I doorkruisen

**Ontwerp van gedeeltelijke wijziging van het GBP
Voormalige hippodroom van Ukkel-Bosvoorde
Passende beoordeling van de effecten op een Natura 2000-site**

Waterspitsmuis	<i>Neomys fodiens</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Op zijn minst instandhouding van de bestaande populaties • Waar mogelijk, ontwikkeling van de populaties 	<ul style="list-style-type: none"> • Geleidelijke kwalitatieve verbetering van de habitat van de soort • Zie instandhoudingsdoelstellingen voor habitats 3150, 6430 en 91E0 	<ul style="list-style-type: none"> • Aanwezigheid van een netwerk van zonnige aquatische habitats met een vegetatie van natuurlijke aquatische biocenoses (diepe poelen, vijvers, rietvelden enz.) en terrestrische habitats (struikheggen, grasstroken, houtstapels, steenhopen, bosjes enz.) binnen een perimeter die is aangepast aan de behoeften van de soort • Natuurlijkheid van de oevers en de bedding van de waterloop
Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Op zijn minst instandhouding van de bestaande populaties • Waar mogelijk, ontwikkeling van de populaties 	<ul style="list-style-type: none"> • Geleidelijke kwalitatieve verbetering van de habitat van de soort • Zie instandhoudingsdoelstellingen voor habitats 6430 en 91E0 	<ul style="list-style-type: none"> • Aanwezigheid van hoge en dichte kruidachtige vegetatie zoals boszoom, rietvelden, diverse ruigten en hooilanden • Aanwezigheid van schuilplaatsen voor de winter • Aanwezigheid van stedelijke biotopen en landschapselementen om de ecologische coherentie van het Natura 2000-netwerk en het Brusselse ecologische netwerk te verbeteren
Havik	<i>Accipiter gentilis</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Op zijn minst instandhouding van de bestaande populaties • Waar mogelijk, ontwikkeling van de populaties 	<ul style="list-style-type: none"> • Geleidelijke verbetering van de kwaliteit van de habitat van de soort door instandhouding of herstel van geschikte habitats om te rusten, zich te voeden en zich voort te planten • Zie instandhoudingsdoelstellingen voor habitats 9120, 9130, 9160, 9190, 91E0 en 6430 	<ul style="list-style-type: none"> • Aanwezigheid van tijdelijke en/of permanente open plekken in het Zoniënwoud • Bescherming van de omgeving van nestbomen tegen recreatiedruk en vernieling • Aanwezigheid van verouderingseilanden rond de broedplaatsen
Waterral	<i>Rallus aquaticus</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Op zijn minst instandhouding van de bestaande populaties • Waar mogelijk, ontwikkeling van de populaties 	<ul style="list-style-type: none"> • Geleidelijke verbetering van de kwaliteit van de habitat van de soort door instandhouding of herstel van geschikte habitats om te rusten en zich te voeden • Zie instandhoudingsdoelstellingen voor habitats 3150 en 6430 	<ul style="list-style-type: none"> • Aanwezigheid van lintvormige gebieden met rietgras langs de oevers of meer uitgestrekt, terwijl er toch voldoende open water overblijft
Houtsnip	<i>Scolopax rusticola</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Op zijn minst instandhouding van de bestaande populaties • Waar mogelijk, ontwikkeling van de populaties 	<ul style="list-style-type: none"> • Geleidelijke verbetering van de kwaliteit van de habitat van de soort door instandhouding of herstel van geschikte habitats om te rusten, zich te voeden en zich voort te planten • Zie instandhoudingsdoelstellingen voor habitats 6430, 9120, 9130, 9160 en 9190 	<ul style="list-style-type: none"> • Aanwezigheid van open zones in de bossen zoals open plekken of jonge aanplantingen • Aanwezigheid van alleenstaande bomen in open gebieden • Aanwezigheid van bosgebieden met een goed ontwikkelde ondergroei op koele tot natte bodems • Aanwezigheid van stiltegebieden tijdens de broedperiode • Behoud van open plekken • Lage dichtheid aan everzwijnen

**Ontwerp van gedeeltelijke wijziging van het GBP
Voormalige hippodroom van Ukkel-Bosvoorde
Passende beoordeling van de effecten op een Natura 2000-site**

Sprinkhaanzanger	<i>Locustella naevia</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Op zijn minst instandhouding van de bestaande populaties • Waar mogelijk, ontwikkeling van de populaties 	<ul style="list-style-type: none"> • Geleidelijke verbetering van de kwaliteit van de habitat van de soort door instandhouding of herstel van geschikte habitats om te rusten, zich te voeden en zich voort te planten • Zie instandhoudingsdoelstellingen voor habitats 6430 en 91E0 	<ul style="list-style-type: none"> • Aanwezigheid van open gebieden met een dichte kruidachtige vegetatie en enkele struiken • Aanwezigheid van hoge en dichte kruidachtige vegetatie zoals boszoom, rietvelden, diverse ruigten en maaivelden • Aanwezigheid van struikachtige randen en dichte kruidachtige zomen op open plekken en aan bosranden
Kleine karekiet	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Op zijn minst instandhouding van de bestaande populaties • Waar mogelijk, ontwikkeling van de populaties 	<ul style="list-style-type: none"> • Geleidelijke verbetering van de kwaliteit van de habitat van de soort door instandhouding of herstel van geschikte habitats om te rusten, zich te voeden en zich voort te planten • Zie instandhoudingsdoelstellingen voor habitats 3150 en 6430 	<ul style="list-style-type: none"> • Aanwezigheid van lintvormige rietvelden met rietgras langs de oevers van vijvers en waterlopen • Geen zeer grote en snelle veranderingen in het waterpeil tijdens de broedperiode
Bosrietzanger	<i>Acrocephalus palustris</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Op zijn minst instandhouding van de bestaande populaties • Waar mogelijk, ontwikkeling van de populaties 	<ul style="list-style-type: none"> • Geleidelijke verbetering van de kwaliteit van de habitat van de soort door instandhouding of herstel van geschikte habitats om te rusten, zich te voeden en zich voort te planten • Zie instandhoudingsdoelstellingen voor habitats 3510, 6430, 9160 en 91E0 	<ul style="list-style-type: none"> • Aanwezigheid van open gebieden met een dichte kruidachtige vegetatie, struikgewas en andere kleine landschapselementen • Aanwezigheid van struikachtige randen en dichte kruidachtige zomen met grote brandnetels op open plekken en aan bosranden
Braamsluiper	<i>Sylvia curruca</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Op zijn minst instandhouding van de bestaande populaties • Waar mogelijk, ontwikkeling van de populaties 	<ul style="list-style-type: none"> • Geleidelijke verbetering van de kwaliteit van de habitat van de soort door instandhouding of herstel van geschikte habitats om te rusten, zich te voeden en zich voort te planten • Zie instandhoudingsdoelstellingen voor habitat 6510 	<ul style="list-style-type: none"> • Aanwezigheid van hagen of grote groepen inheemse doornstruiken, of herbplanting, in halfopen gebieden • Aanwezigheid van stedelijke biotopen en lineaire landschapselementen om de ecologische coherentie van het Natura 2000-netwerk en het Brusselse ecologische netwerk te verbeteren • Aanwezigheid van open gebieden met een kruidachtige vegetatie van dikke struiken, met name van doornige soorten
Grasmus	<i>Sylvia communis</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Op zijn minst instandhouding van de bestaande populaties • Waar mogelijk, ontwikkeling van de populaties 	<ul style="list-style-type: none"> • Geleidelijke verbetering van de kwaliteit van de habitat van de soort door instandhouding of herstel van geschikte habitats om te rusten, zich te voeden en zich voort te planten • Kwalitatieve verbetering van de habitat van de soort 	<ul style="list-style-type: none"> • Aanwezigheid van hagen of groepjes inheemse doornstruiken, of herbplanting, langs weiden en hooilanden • Aanwezigheid van stedelijke biotopen en lineaire landschapselementen om de ecologische coherentie van het Natura 2000-netwerk en het Brusselse ecologische netwerk te verbeteren

**Ontwerp van gedeeltelijke wijziging van het GBP
Voormalige hippodroom van Ukkel-Bosvoorde
Passende beoordeling van de effecten op een Natura 2000-site**

Kleine watersalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Op zijn minst instandhouding van de bestaande populaties • Waar mogelijk, ontwikkeling van de populaties 	<ul style="list-style-type: none"> • Geleidelijke kwalitatieve verbetering van de habitat van de soort • Geleidelijke verbetering van de waterkwaliteit in waterlopen en watervlakken • Ten minste de verbindingen tussen de verschillende amfibieënpopulaties handhaven en geleidelijk verbeteren • Zie instandhoudingsdoelstellingen voor habitats 3150, 6430, 9160 en 91E0 	<ul style="list-style-type: none"> • Aanwezigheid van een goede waterkwaliteit in waterlopen en watervlakken • Totstandbrenging van een verbinding met de bestaande populaties nabij de grenzen van het Gewest • Weinig of geen visdichtheid • Aanwezigheid van een netwerk van zonnige aquatische habitats met een vegetatie van natuurlijke aquatische biocenoses (diepe poelen, vijvers enz.) en terrestrische habitats (struikheggen, grasstroken, houtstapels, steenhopen, bosjes enz.) binnen een perimeter die is aangepast aan de behoeften van de soort • Behoud van een variabele waterdiepte met een deel van het gebied in open water • Afwezigheid van exotische schildpaddenpopulaties
Vinpootsalamander	<i>Lissotriton helveticus</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Op zijn minst instandhouding van de bestaande populaties • Waar mogelijk, ontwikkeling van de populaties 	<ul style="list-style-type: none"> • Geleidelijke kwalitatieve verbetering van de habitat van de soort • Geleidelijke verbetering van de waterkwaliteit in rivieren en watervlakken • Ten minste de verbindingen tussen de verschillende amfibieënpopulaties handhaven en geleidelijk verbeteren • Zie instandhoudingsdoelstellingen voor habitats 3150, 6430, 9160 en 91E0 	<ul style="list-style-type: none"> • Aanwezigheid van een goede waterkwaliteit in waterlopen en watervlakken • Totstandbrenging van een verbinding met de bestaande populaties nabij de grenzen van het Gewest • Weinig of geen visdichtheid • Aanwezigheid van een netwerk van zonnige aquatische habitats met een vegetatie van natuurlijke aquatische biocenoses (diepe poelen, vijvers enz.) en terrestrische habitats (struikheggen, grasstroken, houtstapels, steenhopen, bosjes enz.) binnen een perimeter die is aangepast aan de behoeften van de soort • Behoud van een variabele waterdiepte met een deel van het gebied in open water • Afwezigheid van exotische schildpaddenpopulaties
Alpenwatersalamander	<i>Ichthyosaura alpestris</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Op zijn minst instandhouding van de bestaande populaties • Waar mogelijk, ontwikkeling van de populaties 	<ul style="list-style-type: none"> • Geleidelijke kwalitatieve verbetering van de habitat van de soort • Geleidelijke verbetering van de waterkwaliteit in rivieren en watervlakken • Ten minste de verbindingen tussen de verschillende amfibieënpopulaties handhaven en geleidelijk verbeteren • Zie instandhoudingsdoelstellingen voor habitats 3150, 6430, 9160 en 91E0 	<ul style="list-style-type: none"> • Aanwezigheid van een goede waterkwaliteit in waterlopen en watervlakken • Totstandbrenging van een verbinding met de bestaande populaties nabij de grenzen van het Gewest • Weinig of geen visdichtheid • Aanwezigheid van een netwerk van zonnige aquatische habitats met een vegetatie van natuurlijke aquatische biocenoses (diepe poelen, vijvers enz.) en terrestrische habitats (struikheggen, grasstroken, houtstapels, steenhopen, bosjes enz.) binnen een perimeter die is aangepast aan de behoeften van de soort

**Ontwerp van gedeeltelijke wijziging van het GBP
Voormalige hippodroom van Ukkel-Bosvoorde
Passende beoordeling van de effecten op een Natura 2000-site**

				<ul style="list-style-type: none"> • Behoud van een variabele waterdiepte met een deel van het gebied in open water • Afwezigheid van exotische schildpaddenpopulaties
Teunisbloempijlstaart	<i>Proserpinus proserpina</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Op zijn minst instandhouding van de bestaande populaties • Waar mogelijk, ontwikkeling van de populaties 	De belangrijkste habitats in stand houden en zelfs verbeteren	<ul style="list-style-type: none"> • Bescherming van de vochtige gebieden • Voorkomen van uitdrogen • Aanwezigheid van bloemenweiden
Kleine vuurvliinder	<i>Lycaena phlaeas</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Op zijn minst instandhouding van de bestaande populaties • Waar mogelijk, ontwikkeling van de populaties 	Geleidelijke kwalitatieve verbetering van de habitat van de soort	<ul style="list-style-type: none"> • Aanwezigheid van bloemenweiden op arme bodem • Aanwezigheid van waardplanten van de soort
Koevinkje	<i>Aphantopus hyperantus</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Op zijn minst instandhouding van de bestaande populaties • Waar mogelijk, ontwikkeling van de populaties 	<ul style="list-style-type: none"> • Kwalitatieve verbetering van de habitat van de soort • Behoud of (her)ontwikkeling van open gebieden met een dichte kruidachtige vegetatie en enkele struiken • Zie instandhoudingsdoelstellingen voor habitat 6510 	<ul style="list-style-type: none"> • Handhaving of ontwikkeling van open gebieden met kruidachtige vegetatie, hagen en groepjes inheemse doornstruiken • Aanwezigheid van waardplanten van de soort • Aanwezigheid van stedelijke biotopen en lineaire landschapselementen om de ecologische coherentie van het Natura 2000-netwerk en het Brusselse ecologische netwerk te verbeteren
Grote keverorchis	<i>Neottia ovata</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Op zijn minst instandhouding van de bestaande populaties • Waar mogelijk, ontwikkeling van de populaties 	• Zie instandhoudingsdoelstellingen voor habitats 9160, 91E0 en 6430	Bescherming van de stations van deze orchidee en kanalisering van het publiek
Dichte wespenorchis	<i>Epipactis phyllanthes</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Op zijn minst instandhouding van de bestaande populaties • Waar mogelijk, ontwikkeling van de populaties 	Zie instandhoudingsdoelstellingen voor habitats 9120, 9130 en 9160	Bescherming van de stations van deze orchidee en kanalisering van het publiek.
Bosorchis	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Op zijn minst instandhouding van de bestaande populaties • Waar mogelijk, ontwikkeling van de populaties 	Zorgen voor een goed beheer van de gebieden waar deze soort groeit	Bescherming van de stations van deze orchidee en kanalisering van het publiek
Gevlekte orchis	<i>Dactylorhiza maculata</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Op zijn minst instandhouding van de bestaande populaties • Waar mogelijk, ontwikkeling van de populaties 	Zorgen voor een goed beheer van de gebieden waar deze soort groeit	Bescherming van de stations van deze orchidee en kanalisering van het publiek
Rietorchis	<i>Dactylorhiza praetermissa</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Op zijn minst instandhouding van de bestaande populaties • Waar mogelijk, ontwikkeling van de populaties 	Zorgen voor een goed beheer van de gebieden waar deze soort groeit	Bescherming van de stations van deze orchidee en kanalisering van het publiek
Bijenorchis	<i>Ophrys apifera</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Op zijn minst instandhouding van de bestaande populaties • Waar mogelijk, ontwikkeling van de populaties 	Zorgen voor een goed beheer van de gebieden waar deze soort groeit	Bescherming van de stations van deze orchidee en kanalisering van het publiek

3.7. Huidige staat van de SBZ

In de volgende tabellen wordt een overzicht gegeven van de staat van instandhouding van de habitats en soorten van communautair belang.

Tabel 6: Bewaringstoestand van de habitats van communautair belang van SBZ BE1000001 - Bijwerkingsdatum: 2017-05 (Bron: Standard Data Form, <http://natura2000.eea.europa.eu>)

Annex I Habitat types						Site assessment			
Code	PF	NP	Cover [ha]	Cave [number]	Data quality	A B C D	A B C		
						Representativity	Relative Surface	Conservation	Global
3150 F			19.3	0.00	G	C	C	C	C
4030 F			5	0.00	G	D	-	-	-
6430 F			6.2	0.00	G	B	C	B	B
6510 F			15.1	0.00	G	C	C	C	C
7220 F			0.5	0.00	G	D	-	-	-
9120 F			1204	0.00	G	B	B	C	B
9130 F			189	0.00	G	C	B	B	B
9150 F			0	0.00	G	D	-	-	-
9160 F			191	0.00	G	B	B	B	B
9190 F			12	0.00	G	C	C	C	C
91E0 F			40	0.00	G	B	C	A	B

PF: for the habitat types that can have a non-priority as well as a priority form (6210, 7130, 9430) enter "X" in the column PF to indicate the priority form.

NP: in case that a habitat type no longer exists in the site enter: x (optional)

Cover: decimal values can be entered

Caves: for habitat types 8310, 8330 (caves) enter the number of caves if estimated surface is not available.

Data quality: G = 'Good' (e.g. based on surveys); M = 'Moderate' (e.g. based on partial data with some extrapolation); P = 'Poor' (e.g. rough estimation)

Tabel 7: Bewaringstoestand van de soorten van communautair belang van SBZ BE1000001 - Bijwerkingsdatum: 2017-05 (Bron: Standard Data Form, <http://natura2000.eea.europa.eu>)

Species					Population in the site						Site assessment			
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A B C D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
I	1083	Lucanus cervus			p	0	0		R		B	B	A	B
M	1323	Myotis bechsteinii			p	0	0		R		C	B	B	B
M	1318	Myotis dasycneme			p	0	0		R		C	B	B	B
M	1321	Myotis emarginatus			r	0	0		V		D			
M	1324	Myotis myotis			c	0	0		V		D			
M	1304	Rhinolophus ferrumequinum			c	0	0		V		D			
F	5339	Rhodeus amarus			p	0	0		P		C	B	C	C
I	1014	Vertigo angustior			p	0	0		P		C	B	C	C

Group: A = Amphibians, B = Birds, F = Fish, I = Invertebrates, M = Mammals, P = Plants, R = Reptiles

S: in case that the data on species are sensitive and therefore have to be blocked for any public access enter: yes

NP: in case that a species is no longer present in the site enter: x (optional)

Type: p = permanent, r = reproducing, c = concentration, w = wintering (for plant and non-migratory species use permanent)

Unit: i = individuals, p = pairs or other units according to the Standard list of population units and codes in accordance with Article 12 and 17 reporting (see [reference portal](#))

Abundance categories (Cat.): C = common, R = rare, V = very rare, P = present - to fill if data are deficient (DD) or in addition to population size information

Data quality: G = 'Good' (e.g. based on surveys); M = 'Moderate' (e.g. based on partial data with some extrapolation); P = 'Poor' (e.g. rough estimation); VP = 'Very poor' (use this category only, if not even a rough estimation of the population size can be made, in this case the fields for population size can remain empty, but the field "Abundance categories" has to be filled in)

Habitat 9160 kan worden beschouwd als in goede staat. De informatie over de soorten is daarentegen beperkter.

We verwijzen de lezer naar het aanwijzingsbesluit van de SBZ voor meer informatie over de interpretatie van deze tabellen.

4. EFFECTENBEOORDELING VAN HET ONTWERP VAN PLAN

4.1. Algemene kenmerken van de mogelijke interferenties van het ontwerp van plan met het Natura 2000-gebied

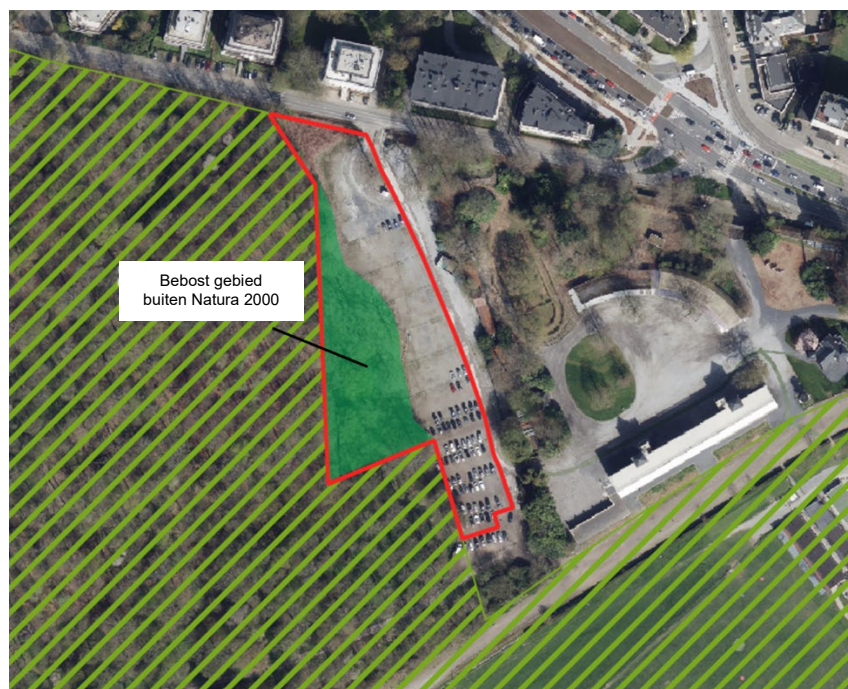
De gedeeltelijke wijziging van het GBP heeft - zoals de formulering ook aangeeft - **slechts betrekking op een deel van de voormalige hippodroom van Ukkel-Bosvoorde** en heeft dan ook alleen gevolgen voor het Natura 2000-gebied dat zich in of nabij de perimeters van de grafische wijzigingen bevindt.

4.1.1. Parkinggebied

Doel van het ontwerp van plan is om uiteindelijk de inrichting van een parking in de open lucht langs de Terhulpssteenweg mogelijk te maken. Deze bezetting en de vormen van bezetting die toegestaan zijn op grond van de bestemming als gebied voor voorzieningen van collectief belang of van openbare diensten zijn de enige die in het parkinggebied toegelaten zijn. Gelet op het besluit tot inleiding van de gedeeltelijke wijziging van het GBP heeft deze wijziging van de grafische en schriftelijke voorschriften **enkel tot doel de aanleg van een parking** mogelijk te maken, zoals met name is voorzien in het masterplan voor de herontwikkeling van de voormalige hippodroom van Ukkel-Bosvoorde. De voorschriften van het ontwerp van plan zullen ervoor zorgen dat dit uitdrukkelijk wordt vermeld. **Daarom zal in het kader van deze passende beoordeling van de effecten alleen de impact van een bezetting als parking in de open lucht worden beoordeeld.**

Er zij op gewezen dat de wijziging van bestemming ter hoogte van het parkinggebied **het kappen van enkele of alle bomen op het parkeerterrein met zich mee kan brengen** om de bestaande parking uit te breiden.

Figuur 16: Bebost gebied binnen de perimeter

Ten slotte impliceert de gedeeltelijke wijziging van het GBP een **verplaatsing van het non-aedificandigebied** dat is voorzien in voorschrift 16 van het GBP (gebieden van erfdienstbaarheden langs de randen van bossen en wouden).

4.1.2. Compensatiegebied

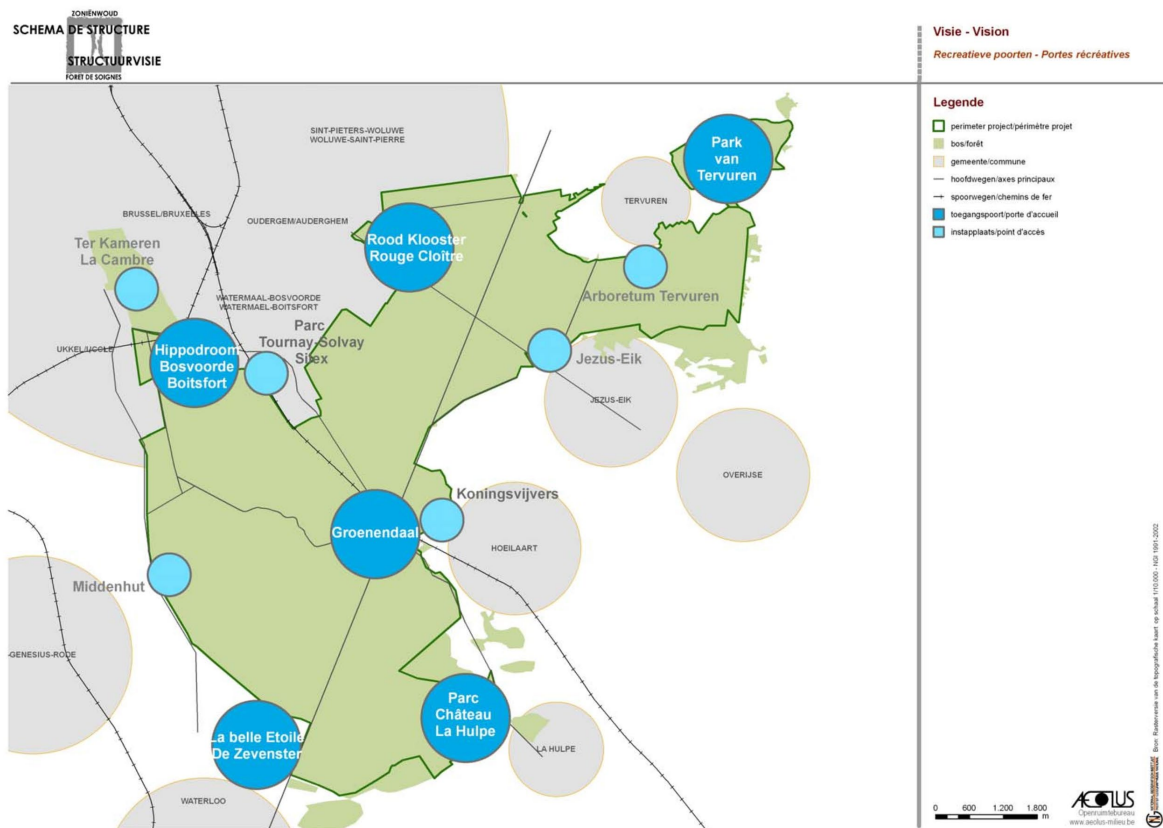
In tegenstelling tot het parkinggebied gaat de wijziging van de grafische voorschriften voor het compensatiegebied niet gepaard met een wijziging van de schriftelijke voorschriften van het GBP. Er zijn geen andere inrichtingen toegestaan dan die welke in het bosgebied toegelaten zijn. Ter informatie: het masterplan voor de voormalige hippodroom voorziet niet in een specifieke inrichting op deze locatie. Volgens het besluit tot inleiding van de gedeeltelijke wijziging van het GBP streeft het ontwerp van plan op deze plaats alleen een compensatie na van het verlies van een bosgebied ter hoogte van het parkinggebied. **Daarom wordt verwacht dat de huidige bezetting van dit gebied zal worden voortgezet en dat er geen bijzondere inrichting ontwikkeld zal worden. Alleen deze situatie zal in het kader van de passende beoordeling van de effecten in aanmerking worden genomen.**

4.2. Beoordeling van de geschiktheid van het ontwerp van plan

4.2.1. Parkinggebied

De hippodroom van Bosvoorde geldt als één van de 6 **toegangspoorten van het Zoniënwoud** die als zodanig door de Structuurvisie van het Zoniënwoud (2008) en het beheerplan van het Zoniënwoud geïdentificeerd worden.

Figuur 17: Ligging van de toegangspoorten tot het Zoniënwoud (Bron: Structuurvisie van het Zoniënwoud)

De hippodroom van Bosvoorde en de site van het Rood Klooster zijn de twee belangrijkste toegangspoorten in het Brussels Gewest.

Deze poorten hebben een begeleidende en informatieve rol voor het publiek en moeten een sterke recreatieve dynamiek bieden.

Voor de voormalige hippodroom van Ukkel-Bosvoorde identificeert de Structuurvisie een "bestaande dynamiek inzake herbestemming naar een gemengd gebied voor cultuur, sport, recreatie en horeca". In het document staat dat op het terrein van de hippodroom het thema "natuur- en stadseducatie, inspelend op de scherpe rand tussen Brussel en het Zoniënwoud" zal kunnen worden ontwikkeld, evenals mogelijke invullingen zoals "jeugdherberg, speel- en kampeerweide, educatief en avontuurlijk natuurpark, groene parking, ontvangstplein, ecoresto met eigen ecologische tuin en kwekerij, tribune als lesaule met zicht over het natuurpark enz."

De **motivering voor de wijziging van het GBP** aangegeven in het besluit van 20 mei 2020 tot inleiding van de procedure voor de gedeeltelijke wijziging van het GBP luidt als volgt:

"Overwegende dat uit bovenstaande ontwikkelingen blijkt dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, zoals ook in het GPDO en in het GBP wordt bevestigd, de hippodroom van Bosvoorde ten volle zijn rol van toegangspoort tot het Zoniënwood wil laten vervullen en er dus nood is aan een voldoende grote parking; dat de bestemming van de parking in het GPB als bosgebied niet bedoeld was om de locatie van de bestaande parking in vraag te stellen, zoals duidelijk wordt vermeld in de aanhef van het GBP;

Overwegende dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, ongeacht het project dat in fine op de site zal worden ontwikkeld, meent dat de bestaande parking niet alleen behouden moet blijven maar ook moet worden heraangelegd en uitgebreid om toegankelijk te zijn voor zowel de gebruikers van het Zoniënwood als die van de site van de hippodroom, en dit voor alle activiteiten (natuur, sport, ontspanning, cultuur, horeca enz.), inzonderheid rekening houdend met het statuut van toegangspoort tot het Zoniënwood;

Dat de meermaals tot uiting gebrachte wens om een polyvalent gebruik van de parking mogelijk te maken, namelijk zowel toegang verlenen tot het Zoniënwood als tot de site van de hippodroom, en voor deze laatste zelfs als hoofdparking en voor langere periodes; dat bij gebrek daaraan de toegang tot de site zodanig zou worden beperkt dat de gewenste ontwikkeling en de beoogde rol in het gedrang zouden komen, met het risico dat de site opnieuw in verval raakt, wat nadelig en bijzonder duur zou zijn."

Deze parking is onontbeerlijk voor de goede werking van de activiteiten op de voormalige hippodroom van Ukkel-Bosvoorde. Ze maakt het ook mogelijk bezoekers van het Zoniënwood te ontvangen zoals bepaald in de Structuurvisie voor het bos.

De geschiktheid van de gedeeltelijke wijziging van het GBP ter hoogte van het parkinggebied werd geverifieerd. Hetzelfde geldt voor variant 1.

4.2.2. Compensatiegebied

In het besluit tot inleiding van de procedure voor de gedeeltelijke wijziging van het GBP wordt het volgende gezegd over het compensatiegebied: *"Dat deze zone met bomen van hoge biologische kwaliteit aldus meer beschermd zal zijn; dat die toevoeging aan het bosgebied een voordelige compensatie zal bieden voor de bestemmingswijziging van de parking zonder bomen, die zich momenteel in bosgebied bevindt."*

In het compensatiegebied zijn geen habitats van communautair belang aanwezig. Er zijn echter enkele soorten van communautair of gewestelijk belang of strikt beschermde soorten waargenomen.

De activiteiten die zijn toegestaan op grond van de bestemming "bosgebied" zijn beperkter dan die welke zijn toegestaan op grond van de bestemming "gebied voor sport- of vrijetijdsactiviteiten in de open lucht". Bosgebieden zijn volgens het GBP *"bestemd voor beboste of te bebossen ruimten en wateroppervlakken die de essentiële elementen van het landschap vormen"*, waardoor de activiteiten/inrichtingen die overwogen kunnen worden, worden beperkt, zelfs wanneer deze verenigbaar worden geacht met de beschermingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied en de bescherming van de site: de verandering van bestemming van het gebied biedt, in zekere mate, een beter statuut voor de bescherming van de aanwezige fauna en flora.

De bestemming als bosgebied zal namelijk elke inrichting verbieden, zelfs een niet-constructieve, die aansluit bij het gebied voor sport- of vrijetijdsactiviteiten, zelfs wanneer deze verenigbaar wordt geacht met de beschermingsdoelstellingen van Natura 2000 en de bescherming van het gebied: ze versterkt, zij het in beperkte mate gezien de reeds geldende wettelijke en reglementaire beperkingen, de bescherming van dit deel van de site.

Bovendien heeft dit compensatiegebied tot gevolg dat het gebied van erfdienstbaarheden langs de randen van bossen en wouden naar het westen wordt "vershoven" over een diepte van 30 of 60 meter. Een deel van het gebied voor sport- of vrijetijdsactiviteiten binnen de centrale ring van de hippodroom zal onder een non-aedificandigebied vallen, waardoor de mogelijkheid om in de buurt van het compensatiegebied te bouwen wordt beperkt.

4.3. Beoordeling van de gevolgen van het ontwerp van plan voor de fauna en flora van communautair belang

Bij de beoordeling van de effecten is men ervan uitgegaan dat de geldende wetgeving, en met name het verbod op kapwerkzaamheden tussen 1 april en 15 augustus, zal worden nageleefd.

4.3.1. Beoordeling van het directe habitatverlies

Parkinggebied

Het parkinggebied is niet gelegen in een habitat van communautair belang. De wijziging van de grafische en schriftelijke voorschriften van het GBP impliceert geen rechtstreeks verlies van habitats van communautair belang.

Compensatiegebied

Het compensatiegebied waarin de wijziging van het GBP voorziet (het gebied tussen de twee ringen van de piste), vergroot op zich niet de oppervlakte van de beschermde habitat van communautair belang. Het is echter niet uitgesloten dat de wijziging van bestemming van het gebied in het GBP zal leiden tot een verandering in de perceptie en het beheer van dit gebied, waardoor uiteindelijk de ontwikkeling van een habitat van communautair belang mogelijk wordt.

4.3.2. Beoordeling van de directe sterfte van fauna

Parkinggebied

In het parkinggebied bevindt zich een beboste zone. De wijziging van het GBP zet de deur open voor het kappen van bomen in dit gebied met het oog op de uitbreiding van de huidige parking. Deze bomen herbergen waarschijnlijk soorten van communautair of gewestelijk belang of strikt beschermde soorten. **Er moeten beperkende maatregelen worden getroffen (zie beperkende maatregel nr. 6).**

De exploitatie van de parking impliceert de aanwezigheid van autoverkeer, hetgeen op zich kan leiden tot een toename van de sterfte van de minder snelle dieren (vliegend hert, salamander enz.). Het verkeer dat zal worden gegenereerd kan echter als te verwaarlozen worden beschouwd in verhouding tot het totale gebruik van de wegen rond de site. De impact wordt daarom als niet-significant bestempeld.

Compensatiegebied

Bij ontstentenis van een specifieke inrichting wordt er geen toename van de directe sterfte van fauna verwacht.

4.3.3. Afname van de kwaliteit van de habitat - Risico op vervuiling

Parkinggebied

Binnen het parkinggebied zal alleen parkeren in de open lucht zijn toegestaan. Dit gaat niet gepaard met enige onbeheerde lozing van afval(water) in de SBZ.

Op de parking is geen opslag van gevaarlijke producten gepland. Er is geen groot risico voor de SBZ als gevolg van de activiteiten ter hoogte van de parking. Er moet echter bijzondere aandacht worden besteed aan de keuze van bodembedekking. **Er moet een beperkende maatregel worden getroffen (zie beperkende maatregel nr. 1).**

Alleen de voertuigen kunnen in geval van een olie- of tanklek bodemverontreiniging veroorzaken. De kans dat een dergelijke gebeurtenis zich voordoet en de hoeveelheid olie die waarschijnlijk zal weglekken, zijn klein. **Er moeten beperkende maatregelen worden getroffen (zie beperkende maatregel nr. 7).**

In de winter, wanneer strooizout wordt gebruikt, kan een lozing van zout water niet worden uitgesloten indien een deel van het regenwater in de SBZ stroomt. **Er moeten beperkende maatregelen worden getroffen (zie beperkende maatregel nr. 2).**

Compensatiegebied

Bij ontstentenis van een specifieke inrichting wordt er geen verontreinigingsrisico verwacht.

4.3.4. Afname van de kwaliteit van de habitat - Verandering van het waterpeil

Parkinggebied

Het ontwerp omvat geen diepe werkzaamheden die de afvloeiing van het grondwater zouden kunnen wijzigen. Aangezien de parking zich in beschermingszone III voor waterwinning van het Zoniënwoud bevindt, moet het parkeerterrein geheel of gedeeltelijk ondoordringbaar gemaakt worden, waardoor de watervoorziening van de oppervlaktelagen van de bodem aanzienlijk zal worden gewijzigd. Bomen hebben over het algemeen een groot deel van hun wortelstelsel in de eerste 40 cm van de bodem, zodat deze ondoordringbaarheid waarschijnlijk gevolgen zal hebben voor bomen aan de bosrand. Om te voorkomen dat het waterpeil plaatselijk verandert, **moeten beperkende maatregelen worden genomen (zie beperkende maatregel 2).**

Compensatiegebied

Bij ontstentenis van een specifieke inrichting wordt er geen wijziging van het waterpeil verwacht.

4.3.5. Afname van de kwaliteit van de habitat - Verdichting van de bodem

Parkinggebied

Aangezien het parkinggebied buiten het Natura 2000-gebied is gelegen, wordt bij ontstentenis van enig verkeer binnen de SBZ niet verwacht dat een dergelijk fenomeen zich binnen het Natura 2000-gebied zal voordoen als gevolg van de inrichting en exploitatie van de parking. Aan de rand van het Natura 2000-gebied is echter autoverkeer mogelijk, dat waarschijnlijk de bodem zal verdichten in de buurt van de bomen aan de rand. **Er moeten beperkende maatregelen worden getroffen (zie beperkende maatregel nr. 4).**

Compensatiegebied

Bij ontstentenis van een specifieke inrichting wordt er geen verdichting van de bodem verwacht.

4.3.6. Afname van de kwaliteit van de habitat - Verandering in de structuur van bossen/parken

Parkinggebied

Het parkinggebied omvat nog een beboste zone. Hoewel deze zich buiten het Natura 2000-gebied bevindt, verandert de verwijdering van dit bos de structuur van het bos in de onmiddellijke omgeving van het Natura 2000-gebied. **Er moeten beperkende maatregelen worden getroffen (zie beperkende maatregel nr. 4).**

Het non-aedificandigebied dat momenteel in een deel van het Gokdorp van de voormalige hippodroom ligt, zal van zijn kant gedeeltelijk worden opgeheven. Hetzelfde geldt voor een deel van het non-aedificandigebied dat gelegen is in het woongebied aan de andere kant van de Terhulpssteenweg. Er bevinden zich momenteel echter gebouwen/inrichtingen/menselijke activiteiten tussen de bosrand en deze verstedelijkte percelen (parking en Terhulpssteenweg). Derhalve wordt niet verwacht dat het opschuiven van het non-aedificandigebied een significant effect zal hebben op de bomen aan de rand van het Zoniënwoud.

Compensatiegebied

In het compensatiegebied wordt geen verandering in de bosstructuur verwacht als gevolg van de wijziging van het GBP.

4.3.7. Afname van de kwaliteit van de habitat - Wijziging van de morfologie van waterlopen en watervlakken

Aangezien er zich geen waterlopen in of nabij de parking- en compensatiegebieden bevinden, worden er in dit opzicht geen gevolgen verwacht.

4.3.8. Afname van de kwaliteit van de habitat - Geluidshinder

Parkinggebied

De site bevindt zich in een relatief lawaaierige omgeving door de aanwezigheid van grote wegen in de onmiddellijke nabijheid (Terhulpssteenweg).

Werffase

De werf zal geluidsemissies veroorzaken. Dat zal echter verspreid doorheen de dag gebeuren en van zeer korte duur en beperkt in de tijd zijn. De impact kan daarom als niet-significant bestempeld worden.

Exploitatiefase

De geluidshinder die door de exploitatie van de parking wordt veroorzaakt, houdt verband met het autoverkeer. Er wordt niet verwacht dat op de parking lawaaierige installaties zullen worden geplaatst.

De gevolgen van het verkeer voor het Natura 2000-gebied kunnen over het geheel genomen als onbeduidend worden beschouwd, vooral wat betreft het verkeer op de Terhulpssteenweg.

Ook de snelheid van de voertuigen zal worden beperkt, waardoor de geluidshinder zal afnemen.

Bepaalde gedragingen die geluidshinder kunnen veroorzaken (gebruik van de claxon, luide muziek enz.) moeten echter niettemin worden vermeden. **Er moeten beperkende maatregelen worden getroffen (zie beperkende maatregel nr. 10).**

Compensatiegebied

Bij ontstentenis van een specifieke inrichting wordt geen verandering in de bestaande geluidshinder verwacht.

4.3.9. Afname van de kwaliteit van de habitat - Lichtvervuiling

Parkinggebied

Werffase

Een plaatselijke verlichting van het gebied aan het begin en het einde van de dag is niet uitgesloten indien de werkzaamheden plaatsvinden tussen ongeveer september en april. Deze verlichting moet echter beperkt zijn in omvang en duur en mag geen significante gevolgen hebben voor het Natura 2000-gebied.

Daarnaast kan de aannemer om veiligheidsredenen 's nachts verlichting plaatsen die lichtvervuiling kan veroorzaken. **Er moeten beperkende maatregelen worden getroffen (zie beperkende maatregel nr. 9).**

Exploitatiefase

De parking kan lichtvervuiling veroorzaken door:

- ◇ De koplampen van de auto's;
- ◇ De eventuele verlichting van de parking.

Momenteel bedekken ondoorzichtige dekzeilen de hekken die de westelijke grens van het parkeerterrein markeren. Deze dekzeilen helpen de verlichting van de SBZ door de koplampen van de auto's te verminderen. **Er moeten beperkende maatregelen worden getroffen (zie beperkende maatregel nr. 3 en 4).**

De eventuele verlichting op de parkeerplaats kan lichtvervuiling veroorzaken. **Er moeten beperkende maatregelen worden getroffen (zie beperkende maatregel nr. 5)¹.**

Er zij aan herinnerd dat er op de Terhulpssteenweg openbare verlichting is waarvan de lichtbundels niet uitsluitend op de grond zijn gericht, hetgeen reeds lichtvervuiling in het gebied veroorzaakt.

Compensatiegebied

Bij ontstentenis van een specifieke inrichting wordt er geen lichtvervuilingsrisico verwacht.

---

¹ In het kader van de aanvraag van een unieke vergunning voor het DROHME-project in 2019 werd er al een verlichtingsplan opgesteld om de lichtvervuiling te beperken.

4.3.10. Afname van de kwaliteit van de habitat - Activiteiten/menselijke aanwezigheid

Parkinggebied

De parking is geen stroomgenererend element, aangezien bezoekers zich naar de voormalige hippodroom begeven voor de activiteiten aldaar of naar het Zoniënwoud. De wijziging van het GBP leidt derhalve op zich niet tot een toename van de menselijke aanwezigheid in het Natura 2000-gebied.

De voormalige hippodroom van Ukkel-Bosvoorde geldt als een van de 5 toegangspoorten tot het Zoniënwoud. De inrichting van ontvangsfaciliteiten op duidelijk afgebakende plaatsen helpt de bezoekersstroom in goede banen te leiden. Deze toegangspoorten bevinden zich ook aan de rand van het Zoniënwoud, waardoor het aantal bezoekers in de omgeving kan worden bevorderd en rustige zones in het hart van het Natura 2000-gebied kunnen worden gehandhaafd. Deze strategie maakt het dus mogelijk het Natura 2000-gebied in stand te houden en tegelijkertijd toegankelijk te houden.

Compensatiegebied

Bij ontstentenis van een specifieke inrichting wordt er geen wijziging van de menselijke aanwezigheid verwacht.

4.3.11. Afname van de kwaliteit van de habitat - Invasieve soorten

Parkinggebied

De aanwezigheid van invasieve soorten in de onmiddellijke omgeving van de SBZ vormt een potentiële bedreiging voor de biodiversiteit die we in sommige habitats van communautair belang aantreffen.

Ter hoogte van de parking worden twee invasieve soorten aangetroffen:

- ◇ Japanse duizendknoop (*Fallopia japonica*)
- ◇ Laurierkers (*Prunus laurocerasus*)

Bij ontstentenis van bepaalde voorzorgsmaatregelen bestaat het risico dat deze soorten zich naar het Natura 2000-gebied zullen verspreiden. **Er moeten beperkende maatregelen worden getroffen (zie beperkende maatregel nr. 8).**

Compensatiegebied

Bij ontstentenis van een specifieke inrichting wordt er geen verandering in het risico van de ontwikkeling van invasieve soorten in het gebied verwacht.

4.3.12. Versnippering van de habitats

Parkinggebied

De site ligt aan de rand van het Natura 2000-gebied. Het is niet gelegen in of tussen 2 stations van de SBZ.

De inrichting en exploitatie van een parking houdt niet in dat er nieuwe fysieke barrières worden opgeworpen voor de verplaatsing van soorten van communautair belang.

Als de parking wordt aangelegd, wordt verwacht dat er verlichting wordt geïnstalleerd. Deze verlichting kan leiden tot twee soorten effecten, namelijk:

- ◇ Het belemmeren van de bewegingen van bepaalde vleermuissoorten. Sommige soorten zijn inderdaad zeer gevoelig voor licht. De aanwezigheid van verlichte gebieden kan een echte barrière voor hen zijn.
- ◇ Het aantrekken van insecten (waaronder het vliegend hert), waardoor hun levenscyclus wordt verstoord en hun populatie afneemt, wat uiteindelijk ook schadelijk kan zijn voor vleermuizen. Insecten worden vooral aangetrokken door wit of kortgolvig licht (blauw, violet, ultraviolet).

Bij gebrek aan speciale maatregelen kan de verlichting een negatief effect hebben op sommige soorten van communautair belang. **Er moeten beperkende maatregelen worden getroffen (zie beperkende maatregel nr. 5).**

Compensatiegebied

Bij ontstentenis van een specifieke inrichting wordt er geen effect op de versnippering van habitats verwacht.

4.4. Effect van het ontwerp van plan op de instandhoudingsdoelstellingen van de SBZ en zijn structurele en functionele relaties

4.4.1. Habitats van communautair belang

Dit zijn de belangrijkste instandhoudingsdoelstellingen van habitat 9160 van de SBZ die door het ontwerp van plan negatief kunnen worden beïnvloed:

a. *Evolueren naar een gunstige staat van instandhouding op 75% van de oppervlakte*

Het ontwerp van plan zal de verwezenlijking van deze instandhoudingsdoelstelling niet verhinderen. De inrichting en de exploitatie van de parking brengen geen aantasting van de habitat met zich mee, voor zover bepaalde maatregelen worden genomen met betrekking tot de aanwezige invasieve soorten en de eventuele bodemverontreiniging.

De parking biedt ook een ontvangststructuur aan de rand van het woud van waaruit het publiek kan worden gekanaliseerd.

b. *Ontwikkelen van een boshabitat met een gediversifieerde horizontale en verticale structuur*

Aangezien het ontwerp van plan aan de rand van het Zoniënwoud gelegen is, kan de inrichting van de grenzen van invloed zijn op de structuur van het bos.

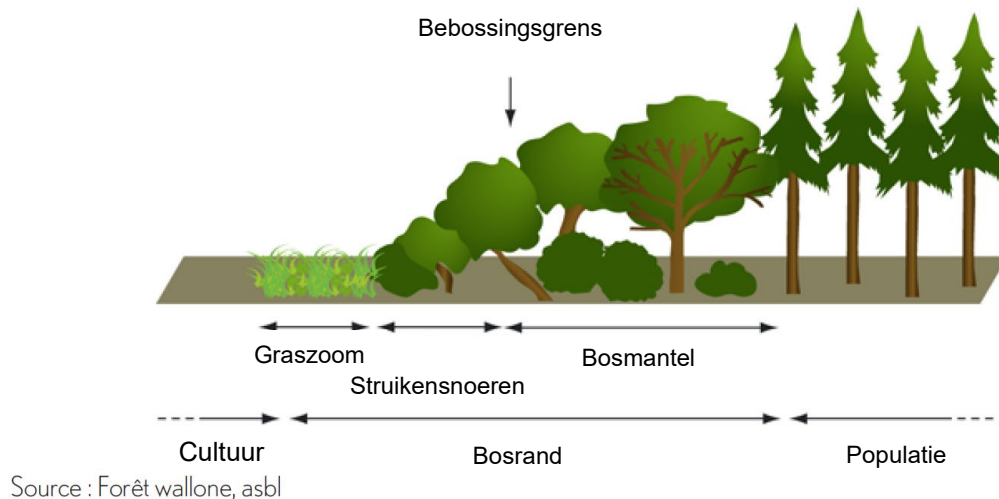
Doorgaans zijn bosranden de meest diverse milieus in bosgebieden, aangezien veel soorten afhankelijk zijn van de aaneengesloten aanwezigheid van verschillende bos- en niet-bosmilieus.

In het Zoniënwoud zijn de buitenranden over het algemeen echter zeer slecht door de plotselinge breuk tussen het bos en de aangrenzende stedelijke gebieden, die vaak niet erg gastvrij zijn voor de fauna en flora.

In het algemeen kan een rand worden onderverdeeld in 3 verschillende vegetatiezones:

- ◇ **De zoom** die uit hoge grassen en een paar verspreide jonge bomen of struiken bestaat;
- ◇ **Het snoer** bestaande uit struiken en heesters die in het licht groeien;
- ◇ **De mantel** samengesteld uit bomen, meestal laag vertakt, asymmetrisch en groter (voor dezelfde soort en leeftijd) dan die we aan de binnenkant van het bos aantreffen. De bomen zijn nog verspreid, zodat pioniersoorten zoals berk, esp of wilg hier kunnen gedijen.

Figuur 18: Zones van een bosrand

Momenteel is de overgang tussen het bos en de parking abrupt en is er geen sprake van een zoom of snoer, maar alleen van een mantel (met weinig pioniersoorten).

De aanwezigheid van een struiksnoer onder het bladerdak van het bos, ook al is die maar klein, zorgt ervoor dat nieuwe organismen kunnen binnendringen en verbetert de structuur van het bos.

4.4.2. Soorten van communautair belang

De belangrijkste instandhoudingsdoelstellingen van de soorten van communautair belang van de SBZ die door het ontwerp van plan negatief kunnen worden beïnvloed, zijn de volgende:

a. Vliegroutes van vleermuizen onverlicht houden

Zoals reeds vermeld, kan buitenverlichting een barrière vormen voor sommige vleermuissoorten. **Daarom moeten bepaalde voorzorgsmaatregelen worden getroffen.**

b. Handhaving of ontwikkeling van gelaagde randen tussen bosgebieden en open gebieden

Zoals reeds gezegd, is de overgang tussen het bos en de parking vrij abrupt. **Er zullen derhalve bepaalde maatregelen moeten worden geïmplementeerd om bij te dragen tot de instandhoudingsdoelstellingen van de SBZ.**

4.5. Beoordeling van de gevolgen van variant 1 op de fauna en flora van communautair belang

Het belangrijkste verschil tussen het ontwerp en variant 1 is dat er in het westelijke deel geen bomen worden gekapt in het geval van variant 1. De variant impliceert ook een kleinere ondoordringbare oppervlakte en minder ondoordringbaarheid van de bodem langs het Natura 2000-gebied.

Variant 1 genereert geen extra impact op het Natura 2000-gebied in vergelijking met het ontwerp. De impact ervan wordt zelfs geacht over het geheel genomen geringer te zijn omdat er in het bosgebied geen bomen worden gekapt. Beperkende maatregel nr. 6 is niet van toepassing in het kader van variant 1 (beperkende maatregelen met betrekking tot de voorzorgsmaatregelen die moeten worden genomen voorafgaand aan kapwerkzaamheden en de periode waarin deze werkzaamheden worden uitgevoerd).

4.6. Effect van variant 1 op de instandhoudingsdoelstellingen van de SBZ en zijn structurele en functionele relaties

De analyse van de instandhoudingsdoelstellingen in het ontwerp van plan is eveneens van toepassing op variant 1. Er worden geen verdere effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de SBZ verwacht als gevolg van de uitvoering van variant 1.

4.7. Beperkende maatregelen die in het kader van het ontwerp genomen moeten worden

Op basis van de voorgaande analyse worden de verschillende beperkende maatregelen die moeten worden genomen om de aan het licht gebrachte significante effecten te verminderen, in de volgende drie categorieën ingedeeld:

- ◇ Beperkende maatregelen die in het kader van het ontwerp genomen moeten worden
- ◇ Beperkende maatregelen die in het kader van de voorbereiding van of tijdens de bouwwerken genomen moeten worden
- ◇ Beperkende maatregelen die in het kader van de exploitatie van de parking genomen moeten worden

4.7.1. Beperkende maatregelen die vanaf het ontwerp van het project genomen moeten worden

- ◇ **Beperkende maatregel nr. 1:** geen chemisch actieve materialen zoals dolomiet gebruiken voor de bekleding van de parking.
- ◇ **Beperkende maatregel nr. 2:** wat het regenwaterbeheer betreft:
  - Een punctuele infiltratie van het regenwater in de bodem van de parking mogelijk maken (bijvoorbeeld ter hoogte van de geplande landschappelijke aanplantingen), met verdere inachtneming van de verplichtingen in verband met de beschermingszone voor de grondwaterwinningen van het Zoniënwoud (ondoordringbaarheid van de parkeer- en manoeuvreerruimten);

- De bodem onder de kruinen van de bomen in de bosrand en binnen 3 m van hun stam niet ondoordringbaar maken;
  - Het gebruik van strooizout verbieden en kiezen voor andere alternatieven;
  - Zich ervan vergewissen dat potentieel verontreinigend regenwater zodanig wordt beheerd dat het Natura 2000-gebied niet wordt aangetast. Hierbij wordt herinnerd aan de noodzaak om de afvoer van de riolering van de Terhulpssteenweg aan te sluiten op het rioleringsnet om te voorkomen dat afvloeiend water van de wegen en de parking in het Zoniënwoud wordt geloosd.
- ◇ **Beperkende maatregel nr. 3:** voor een visueel scherm zorgen langs de grens met het Natura 2000-gebied om te voorkomen dat koplampen van auto's deze zone verlichten. Dit scherm moet de doorgang van landdieren mogelijk maken.
- ◇ **Beperkende maatregel nr. 4:** aanplantingen voorzien aan de overgang tussen het bos en de parking om de structuur en de samenstelling van de rand te verbeteren. Op basis van de beschikbare ruimte zou worden gestreefd naar de ontwikkeling van een struikgordel onder het bladerdak van het bos. De huidige en de gewenste situatie worden geïllustreerd in de volgende figuur.

Figuur 19: Bosrand: huidige en gewenste situatie (Bron: Collection Agrinature nr. 5: Les lisières agroforestières)

Momenteel verhinderen de bodemverdichting en het regelmatige verkeer van voertuigen de ontwikkeling van spontane vegetatie. Om dit probleem op te lossen, is het aanbevolen om:

- De rand fysiek af te bakenen met boomstammen, paaltjes of andere materialen om elk verkeer van voertuigen te voorkomen;
- De grond tot een diepte van 10 cm te bewerken met een hulpmiddel van het type freesploeg of wieder op plaatsen waar de grond is verdicht, om hem losser te maken en de ontwikkeling van inheemse spontane vegetatie mogelijk te maken.

Het niet-lineaire karakter van de rand moet worden gehandhaafd. Vegetatie mag niet worden gesnoeid. Het is de bedoeling een "levende haag" te creëren als randvegetatie.

Deze inrichting zal er ook toe bijdragen dat de verlichting van de koplampen van auto's in de SBZ tijdens het groeiseizoen wordt beperkt. De struiken en heesters aan de bosrand moeten op een minimumhoogte van 1,5 m worden gehouden.

- ◇ **Beperkende maatregel nr. 5:** buitenverlichting installeren die niet schadelijk is voor habitats en soorten van communautair belang². Hiertoe moet het volgende verzekerd worden:
- Dat de lichtbundels van de buitenverlichting niet op de hemel of op de SBZ gericht zijn en zich zo laag mogelijk bevinden. De lichten worden uitgerust met reflectoren om de lichtbundel op de te verlichten zone te richten;
  - Dat de buitenverlichting aangepast is (aantal lichtpunten, vermogen enz.) en beperkt blijft tot het beoogde gebruik. Langs de bosrand mag geen verlichting worden aangebracht;
  - Dat de buitenverlichting wordt geregeld door een systeem dat ervoor zorgt dat zij alleen brandt tijdens de periode waarin de parkeerplaats bezet is;
  - Het licht van de buitenverlichting moet, indien mogelijk, bestaan uit lange golf lengten (tussen 560 en 700 nm; amber- tot roodkleurig). De verlichting mag dus niet wit zijn (volledig spectrum) noch violet, blauw, groen of geel.

² In het kader van een vorige aanvraag voor een unieke vergunning is een passend verlichtingsplan opgesteld.

4.7.2. Beperkende maatregelen die in het kader van de voorbereiding van of tijdens de bouwwerken genomen moeten worden

- ◇ **Beperkende maatregel nr. 6:** alvorens bomen te vellen moet worden nagegaan of er in de holten van de te vellen bomen geen nestelende vleermuizen aanwezig zijn en of er in het gebied geen andere soorten van communautair of gewestelijk belang of die een strikte bescherming genieten, leven. Ter herinnering: tussen 1 april en 15 augustus is het in het BHG verboden om rooiwerken uit te voeren.
- ◇ **Beperkende maatregel nr. 7:** zorgen voor antiverontreinigingskits op het terrein voor het geval dat er per ongeluk gevaarlijke producten gemorst worden.
- ◇ **Beperkende maatregel nr. 8:** de verspreiding van invasieve soorten bestrijden.

Wat de Japanse duizendknoop betreft, wordt, gezien het grote oppervlak dat door de soort wordt bedekt en het ontbreken van eenvoudige en doeltreffende maatregelen om de soort uit te roeien, alleen aanbevolen ervoor te zorgen dat de soort zich niet verder naar het Natura 2000-gebied verspreidt. Alle fragmenten van de plant moeten ofwel in het bestaande duizendknoopperceel worden gelaten ofwel naar de verbrandingsoven worden gebracht.

In aansluiting op de vorige aanbeveling moeten ook de door de Japanse duizendknoop aangetaste gebieden met lint worden afgebakend om te voorkomen dat in deze zone grond wordt omgespit en de plant zich op die manier verder kan verspreiden. Het lint moet op ten minste 1 m van elke Japanse duizendknoopplant worden geplaatst.

Tot slot kan het aanplanten van enkele struiken aan de rand van het Japanse duizendknoopgebied helpen om de plant te verzwakken en de verspreiding ervan te beperken door de hoeveelheid licht te verminderen. Daarom wordt aanbevolen hazelaar (*Corylus avellana*), veldesdoorn (*Acer campestre*), wilde lijsterbes (*Sorbus aucuparia*), eenstijlige meidoorn (*Crataegus monogyna*) en boswilg (*Salix caprea*) aan te planten rond de gebieden met een invasie van Japanse duizendknoop in de bovengenoemde bosrand. Deze planten kunnen ook dienen als "zaadbronnen" voor de ontwikkeling van randvegetatie.

- ◇ **Beperkende maatregel nr. 9:** indien tijdens de werffase buitenverlichting wordt geïnstalleerd, moet, om habitats en soorten van communautair belang niet te schaden, ervoor worden gezorgd dat:
  - De lichtbundels van de buitenverlichting niet op de hemel of op de SBZ gericht zijn en zich zo laag mogelijk bevinden. De lichten worden uitgerust met reflectoren om de lichtbundel op de te verlichten zone te richten;
  - De buitenverlichting (aantal lichtpunten, vermogen enz.) aangepast is en beperkt blijft tot het beoogde gebruik.

4.7.3. Beperkende maatregelen die in het kader van de exploitatie van de parking genomen moeten worden

- ◇ **Beperkende maatregel nr. 10: om geluidsoverlast te beperken:**
  - Voorzien in de sluiting van de parking buiten de openingsperioden van de activiteiten die gepland zijn voor de voormalige hippodroom van Ukkel-Bosvoorde of de perioden waarin het bos druk wordt bezocht;
  - Personeel ter beschikking stellen om ervoor te zorgen dat de locatie 's avonds naar behoren gebruikt wordt wanneer er evenementen worden georganiseerd op de voormalige hippodroom van Ukkel-Bosvoorde;
  - Zorgen voor communicatie (borden, mededelingen op de website enz.) naar de verschillende bezoekers van het gebied om hen te wijzen op de aanwezigheid van het Natura 2000-gebied aan de rand van de parking. Er zullen bepaalde aanbevelingen moeten worden gedaan (verbod om te claxonneren enz.).

4.8. Beperkende maatregelen die in het kader van variant 1 genomen moeten worden

Beperkende maatregel nr. 6 is niet van toepassing op variant 1. De resterende beperkende maatregelen zullen geïmplementeerd moeten worden in het kader van variant 1.

4.9. Gevolgen na de implementatie van de beperkende maatregelen

Na de uitvoering van de beperkende maatregelen wordt geen significante impact op de SBZ en de habitats en soorten van communautair belang ervan verwacht.

4.10. Alternatieve oplossingen

Er is geen alternatieve locatie voor een parking (bestaande uit één of meer terreinen) ter hoogte van de voormalige hippodroom met een capaciteit die gelijk is aan of in de buurt komt van die van het ontwerp van plan. Variant 1, die een alternatief binnen de perimeter van het ontwerp van plan voorstelt, is het enige redelijkerwijs haalbare alternatief.

Deze 2 opties (het ontwerp van plan en variant 1) verschillen vooral wat betreft de in het ontwerp van plan geplande kap in het westelijke deel van de perimeter, die niet noodzakelijk is voor de uitvoering van variant 1. Het kappen van bomen in een deel van het bos dat grenst aan het Natura 2000-gebied is niet wenselijk vanwege het risico van overlast en directe gevolgen voor bepaalde soorten van communautair belang, ondanks de implementatie van beperkende maatregelen (het resterende effect zal niet significant zijn, maar ook niet onbestaande). Deze kap vergroot echter de parkeercapaciteit en vermindert derhalve potentieel, in sterkere mate dan variant 1, het wildparkeren in bepaalde perioden van het jaar binnen het woud en vermindert de drukte in de centraler gelegen delen van het Natura 2000-gebied waar gevoelige soorten van communautair belang voorkomen.

Op basis van deze vaststelling kan in dit stadium niet worden bepaald welke optie (het ontwerp van plan of variant 1) het best kan worden uitgevoerd om de beste bescherming van het Natura 2000-gebied te garanderen. In beide gevallen zullen de beperkende maatregelen ervoor zorgen dat het resterende effect van de uitvoering van deze opties niet significant is.

De alternatieve bouwmethoden, planning en bouwtijd zullen worden beoordeeld als onderdeel van de uitwerking van het eventuele vergunningsaanvraagdossier.

4.11. Dwingende redenen van algemeen belang

Voor zover de beperkende maatregelen worden uitgevoerd, zal het ontwerp van plan waarschijnlijk geen significante gevolgen hebben voor het Natura 2000-gebied.

Dit punt is derhalve niet van toepassing.

4.12. Compensatiemaatregelen

Gezien de effecten van de ontwikkeling en de exploitatie van de parking worden compensatiemaatregelen niet nodig geacht.

5. BESLUIT

Dit rapport vormt de passende beoordeling van de effecten van het ontwerp van gedeeltelijke wijziging van het GBP aan de voormalige hippodroom van Ukkel-Bosvoorde om de inrichting en de exploitatie van een parking in de open lucht mogelijk te maken aan de Terhulpesteenweg 51 in 1180 Ukkel. Deze parking wordt niet alleen gebruikt door bezoekers voor de activiteiten die er plaatsvinden, maar ook door sommige bezoekers van het Zoniënwood.

Het gebied waarop het ontwerp van plan betrekking heeft, bevindt zich op minder dan 60 meter van de Speciale Beschermingszone (SBZ) BE1000001 "*Het Zoniënwood met bosranden en aangrenzende beboste domeinen en de vallei van de Woluwe*". Overeenkomstig artikel 58 van de Ordonnantie van 1 maart 2012 betreffende het natuurbehoud moet er een Passende Beoordeling van de Effecten (PBE) van het ontwerp van plan worden verricht.

Naast een aantal habitats van communautair belang komt in SBZ BE1000001 ook een resem soorten van communautair belang voor, waaronder vleermuizen.

Verscheidene beperkende maatregelen werden dan ook noodzakelijk geacht om significante effecten te voorkomen.

Er wordt geen enkele compensatiemaatregel nodig geacht.

